

Úloha mediace v průběhu rozvodu

Bc. Tereza Hetmerová

Diplomová práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Tereza Hetmerová**

Osobní číslo: **H11548**

Studijní program: **N7501 Pedagogika**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Úloha mediace v průběhu rozvodu**

Zásady pro vypracování:

Vyhledání odborné a tematicky orientované literatury.

Zpracování odborné a tematicky orientované literatury.

Formulace metodologické složky práce.

Realizace výzkumu v oblasti rozvodové mediace.

Shrnutí výzkumné části a doporučení pro praxi.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3134-6.

MATOUŠEK, Oldřich. *Základy sociální práce*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-331-4.

SVOBODA, Ivo. *Úvod do studia mediace a probace*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2005. ISBN 80-7318-261-0.

NOVÁK, Tomáš a Bohumila PRŮCHOVÁ. *Předrozvodové a rozvodové poradenství*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1449-3.

DVOŘÁKOVÁ ZÁVODSKÁ, Jana. *Manželství a rozvody: praktický návod jak problémy řešit a jak jim předcházet*. Praha: Linde, 2002. ISBN 80-86131-34-3.

Vedoucí diplomové práce:

doc. PhDr. Mgr. Jaroslav Balvín, CSc.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce:

30. listopadu 2012

Termín odevzdání diplomové práce:

26. dubna 2013

Ve Zlíně dne 14. února 2013

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 25. 4. 2013

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací.

¹⁾ Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédně k vyšší výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato záv re ná práce se zabývá problematikou rozvodové mediace, tedy alternativní metodou e-ení konflikt a metodou zabývající se nezodpov zenými otázkami pot ebnými k vy e-ení rozvodu manfelství. Diplomová práce se skládá ze dvou ástí. Teoretická ást popisuje mediaci obecn a konkrétn ji popisuje pak rodinnou mediaci a rozvod manfelství. Zajímáme se v diplomové práci o to, jak se na rozvodovou mediaci dívají samotní odborníci ó mediáto i a soudci. Z druhé strany stavíme pohled ve ejnosti. Proto praktická ást zahrnuje výzkum založený na rozhovorech s odborníky, kterým je tato problematika blízká, tedy se soudci a mediátory, konkrétn mediátory, kte í se orientují na rozvodovou mediaci. Výzkum dopl ujeme o pohled ve ejnosti na danou problematiku, zároveň zji- ujeme informovanost ve ejnosti o rozvodové mediaci.

Klí ová slova: rozvodová mediace, rozvod manfelství, komunikace, konflikt

ABSTRACT

This thesis is engaged in the issue of divorce mediation, therefore, alternative methods of conflict resolution and methods to address the unanswered questions necessary to resolve divorce. The thesis consists of two parts. The theoretical part describes mediation in general and more specifically describes the family mediation and divorce. We are interested in the thesis about how the divorce mediation looks the experts themselves ó mediators and judges. On the other hand we are interested in the public view. Therefore, the practical part includes research based on interviews with experts ó with judges and mediators, namely mediators who focus on divorce mediation. Research complements the public's view on the issue, while we find public information about divorce mediation.

Keywords: divorce mediation, divorce, communication, conflict

Prohlá-uji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ÁST	10
1 K TEORETICKÝM VÝCHODISK M.....	11
1.1 O POJMECH SOUVISEJÍCÍCH S OTÁZKAMI MEDIACE.....	11
1.2 O POJMECH SOUVISEJÍCÍCH S OTÁZKAMI RODINNÉ MEDIACE.....	12
1.3 O POJMECH SOUVISEJÍCÍCH S OTÁZKAMI ROZVODU MANŢELSTVÍ	12
2 MEDIACE	14
2.1 UKOTVENÍ MEDIACE V TEORII.....	17
2.2 MEDIACE V PRAXI.....	28
2.3 MEDIÁTOR A JEHO ROLE	31
3 RODINNÁ MEDIACE A PROBLEMATIKA ROZVODU MANŢELSTVÍ.....	34
3.1 OBLASTI RODINNÉ MEDIACE	34
3.2 KOMUNIKACE A KONFLIKT.....	36
3.3 ROZVOD MANŢELSTVÍ	37
II PRAKTICKÁ ÁST.....	41
4 POSTUP P I ZPRACOVÁNÍ VÝZKUMNÉ ÁSTI.....	42
4.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM A DÍL Í OTÁZKY	42
4.2 TYP VÝZKUMU, METODY A VÝZKUMNÝ VZOREK	43
4.3 ZÁKLADNÍ VZOREK:	44
5 VYHODNOCENÍ VÝZKUMU.....	50
5.1 ZP SOB ZPRACOVÁNÍ DAT:.....	50
5.2 VYHODNOCENÍ KVANTITATIVNÍ ÁSTI VÝZKUMU	50
5.3 VYHODNOCENÍ KVALITATIVNÍ ÁSTI VÝZKUMU	66
6 SHRNU TÍ VÝZKUMU A DOPORU ENÍ PRO PRAXI.....	71
ZÁV R.....	74
SEZNAM POUŢITÉ LITERATURY	76
SEZNAM OBRÁZK	79
SEZNAM TABULEK	80
SEZNAM P ÍLOH	81

ÚVOD

V roce 2011 se rozvedlo okolo dvaceti osmi tisíci sto manželství. Je to o dva tisíce sedm set rozvedených manželství méně, než v roce 2010, ale i když zaznamenáváme pokles, je to velmi vysoký počet rozvodů v České republice. Z celkového počtu rozvedených manželství se v padesáti procentech jedná o rozvod s nezletilými dětmi (Rozvodovost, 2012), což je znepokojivá skutečnost, protože právě děti rozvodem mohou trpět nejvíce. Ony nejsou tou osobou, která za takovou situaci může, ale ve většině případů děti rozvodem rodičů dost trpí. Je totiž problém, že se rozvodové řízení může táhnout měsíce, během kterých probíhají mezi rozváděcími hádky o majetek, peníze a co je nejhorší, mohou se rodiče obrazně řečeno přetahovat i o děti. Taková atmosféra nezletilému dítěti určitě neprospívá. Dítě je nešťastné, ve stresu. Má rádo oba rodiče, nechápe, že si ufl nerozumí, a když se dokonce může za vzniklé problémy vinit. Rodiče by proto neměli být v takové situaci sobě blízcí, a když ufl stoprocentně ví, že s partnerem ufl dál žít nedokáží, měli by zapemýřlet nad většinou možností pro rozvod. Ale aby nad takovou možností mohli zapemýřlet, musí se o alternativní možnosti rozvodu někde dovědět. Mediace, to je alternativní, rychlejší, levnější a většinou možností pro řešení mezilidských konfliktů, tedy i prostředek pro rozvod manželství. Má veřejnost dostatek, nebo vůbec nějaké informace o mediaci?

Mediace je tedy alternativní technika řešení konfliktů i sporů mimosoudní cestou prostřednictvím třetí neutrální strany, a tím je mediátor. Při rozvodové mediaci dochází k dohodě o výchově dětí v době po rozvodu, o majetkovém vyrovnání. Tato dohoda je následně soudem schválena a manželství rozvedeno. Podstatou a výhodou je, že na dohodu se domlouvají oba, zatím je to manželé, dobrovolně a obrovskou výhodou je urychlení procesu. Mediace je podle všeho výborná metoda pro řešení mezilidských konfliktů. Ale jak se na to dívají samotní odborníci, jako jsou soudci a mediátoři? A co veřejnost, zná pojem mediace? Vždy lidé, kam se obrátit, když se dostanou do nějakého konfliktu s druhou osobou a vlastními silami bez pomoci třetí nejsou schopni to vyřešit a na soud se obracet nechtějí? Co udělat proto, aby se mediace při rozvodu stala variantou číslo jedna? Na tyto otázky se budeme snažit odpovědět ve druhé části této diplomové práce.

I. TEORETICKÁ ÁST

1 K TEORETICKÝM VÝCHODISKŮM

V této úvodní kapitole zmíníme a ve stručnosti vysvětlíme stejné pojmy, se kterými se v celé diplomové práci setkáváme.

Konflikt neboli rozpor, je současně střetávání protichůdných tendencí (Hartl, 1994 s. 91). Pro konflikt v podstatě mediace vznikla. Mediace je určena k řešení, mediální formou, konfliktu.

Komunikace neboli dorozumívání a sdělování znamená v psychologii především přenos myšlenek, emocí, postojů a jednání od jedné osoby ke druhé. Obecně komunikace není specificky lidským jevem, existuje i u živočichů, na rozdíl od jazyka (Hartl, 1994 s. 89). Díky komunikaci máme mediaci realizovat, ale máme se také zamyslet nad tím, že v rámci komunikace mohou vznikat konflikty.

1.1 O pojmech souvisejících s otázkami mediace

Mediaci definují Tylková a Söhrová jako *šneformální, strukturovaný proces řešení konfliktu, při kterém mediátor jako nezávislá a nezájatá osoba pomáhá stranám identifikovat jejich zájmy a podporuje je v hledání společných praktických a reálných řešení v bodech, které způsobily konflikt. Podporuje klienty v hledání společné smírné cesty a ve vytvoření vzájemně přijatelné dohody, která může být v určité formě právně vázaná. Pomáhá jim vyhledávat taková řešení, která uspokojí obě strany, aniž by doporučil nebo navrhoval podobu výsledného řešení.* (in Matoušek, 2008, s. 138)

Dá se říct, že v České republice máme dva základní druhy mediace a to mediaci v trestných věcech, která je upravena v zákoně o probační a mediální službě č. 257/2000 Sb. a jejíž použití je pouze v trestně právních konfliktech a pak máme mediaci v netrestných věcech, které je v nově vydané části diplomové práce.

Podle zákona o probační a mediální službě (2000) se mediací rozumí *šmimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi obviněným a poškozeným a jinost směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávaná v souvislosti s trestním řízením. Mediace zle provádějí jen s výslovným souhlasem obviněného a poškozeného.*

Jak už se naznačuje v definici mediace v trestních věcech, mediaci lze podstoupit pod podmínkou, že oba účastníci vstupují do mediace dobrovolně a tak je to i u mediace v netrestných věcech. **Dobrovolnost** patří mezi hlavní principy mediace.

Dobrovolnost popisuje Holá (2011, s. 53) jako princip, kde platí, že obě strany v reálném sporu si přejí, aby jejich konflikt byl prostřednictvím mediace řešen a vyřešen. To, že se obě účastníci sporu dohodnou na společném řešení konfliktu pomocí mediace je první a nejdůležitější krok k úspěšné mediaci a ke zdárnému vyřešení problému. Princip dobrovolnosti je středem diskuzí v oblasti ukládání mediace stranám v rámci soudního řízení.

Spolupráce nebo také kooperace mezi účastníky je v procesu mediace klíčovává pro dosažení dohody mezi nimi.

Mediace je nejlepší v případě, že strany sporu nejsou schopny konflikt vyřešit vlastními silami, v tomto případě pomoci neutrální prostředník **mediátor** *š aniž by radil jako poradce, rozhodoval jako soudce, analyzoval nitro člověka jako psycholog, psychoanalytik či terapeut nebo kontroloval, pomáhal a radil jako sociální pracovník.* (Týčková, 2012, s. 19)

1.2 O pojmech souvisejících s otázkami rodinné mediace

š Rodina je přirozené prostředí, do něhož se člověk rodí, aniž by si mohl vybrat jiné, a přejímá to, co mu připsali rodiče (Přádka, In Kraus o Sociální pedagogika, s. 80).

š Rodinu lze z hlediska její dominantní role pojmut jako strukturovaný celek, jehož smyslem, účelem i náplní je utvářet relativně bezpečný, stabilní prostor a prostředí pro sdílení, reprodukci a produkci života lidí (Pláava, In Procházka o Sociální pedagogika 2012, s. 101).

Rodinná mediace nebo také se říká rozvodová mediace, nebo mediace v partnerských vztazích. Rodinná mediace řeší obvykle konflikty mezi členy rodiny. Rozvodová mediace je oblastí rodinné mediace a jde o řešení konfliktů při rozvodu manželství. (Holá, 2011, s. 191)

1.3 O pojmech souvisejících s otázkami rozvodu manželství

Manželství je trvalé společenství muže a ženy založené zákonem a jehož účelem je založení rodiny a řádná výchova dětí, jak ukládá zákon o rodině č. 94/1963 Sb. Manželství je tedy ikonou spojení dvou lidí. V některých zemích i vyžaduje poctu. A v tomto svazku se lidé snaží udat svému životu smysl. Manželství znamená osobám nejen přijetí, ale i jejich povinnosti a soužití. Ne vždy je tento svazek věčný.

Jak Bakalá (2006, s. 76) trefn zd raz uje, **Rozvod** š je úraz nejen pro dosp lé, ale i pro d ti, které tato životní zku-enost asto vede k zopakování v-típených proflítk .õ

V p ípad , fle v manželství nastanou vážné konflikty a situace je ufl neúnosná, pak rozvod m fle být východiskem. Podle Mat j ka a Dytrycha (2002, s. 63) východiskem bývá rozvod tehdy, pokud umíme jasn odhadnout, jaké d sledky to p inese. Východiskem tedy není, pokud si myslíme, fle rozvod p inese jen a pouze zlep-ení situace. Na lov ka totiž negativn nep sobí jen to, co se stalo ale i to uv dom ní si mořných následk .

2 MEDIACE

Zajímavou myšlenkou je, že jazyk, jako takový, je v mediaci a pro mediaci klíčový. Právě jazyk přetváří představy o variantách přímého kontaktu s realitou, představy o spontánních významech skutečnosti i o možnosti přímého poskytnutí pravdivé reality. Jazyk je tedy na prvním místě mezi nástroji v problematice konstruování světa. Jazyk je tedy zprostředkovatel, stává se médiem a jedině díky němu dospíváme k porozumění. A kvůli němu nedorozumění vznikají. (Holá, 2011 s. 21)

Filozofické a historické kořeny mediace sahají do hlubokých dějin. Průběh mediace vzniká někdy v druhé polovině 5. století před naším letopočtem za účasti sofistů a poté na toto účel navázal Sokrates. Toto období je pro mediaci důležité, protože sofisté poprvé v historii postavili člověka do úplného středu filozofického myšlení. Náměsí se nyní dívají jako na individuum a subjekt. řeší problematiku jeho vztahu ke společnosti. Sofisté nehledali v tomto směru objektivní pravdu. Hledali různé prostředky, jak lze lidi přesvědčit.

řešili otázky, jak vznikají názory, jak lze na ně působit a jak je lze ovlivnit. Problematika komunikace byla tak poprvé středem pozornosti. Sokratovi byla vlastní debata, přičemž používal svou metodu též Porodnické umění Sokratovo. Porodnické jednak proto, že jeho matka byla porodní bába a za druhé proto, že účastníci debaty přiváděli ducha na svět, respektive zrodili se k novému životu. Sokrates debatu směřoval k poznání, k pravdě a k dobru. Kořeny mediace můžeme pozorovat také u Platóna, hlavně pak u jeho formy dialogu. Když říká, že dialog není jen rozhovor šlechticů, ale je to proces hledání pravdy v průběhu dialogu, kdy na pravdu nenarazíme jen předložením vysvětlení nebo tezí. Hermeneutika, ve spojitosti s mediací je také důležitá. Hermeneutika je označení pro vědeckou interpretaci lidského chování a sdělování a má dvě podoby. První podoba se více orientuje na otázku tradice a dějin. Druhá se zabývá pojmem nedorozumění. Zde jde o to nedorozumění se v komunikaci. Představiteli jsou K. O. Apel a J. Habermas. Do popředí zájmu hermeneutiky se dostává schopnost reflektovat v komunikaci a přímé řešení konfliktu také zájmy druhého člověka. (Holá, 2011, s. 21-23)

Zde je vidět, že kořeny mediace jsou opravdu hluboko v historii a je jasné, že to ještě nebyla mediace jako taková. Ta vzniká až mnohem později. Týčková (2012, s. 19) uvádí, že se mediace vyvíjí z modelů řešení konfliktních situací v křesťanství, judaismu nebo také

v nenásilných náboženstvích Asie. Na které náboženské komunity totiž preferují tyto cesty řešení sporů, které jsou mimosoudní.

Ko eny mediace nacházíme také ve středověku a to v situacích, jak v té době řešili trestné činy. Způsob řešení sporů urovnáním konfliktu mezi dvěma stranami často ve středověku spojené s fenoménem smírného práva, mají v Evropě dosti silnou tradici. Smírné právo mohlo uplatnit provinilec tak, že mu byl uloženo úkol, kterým odčinil své zločin. V té době k úkolu patřilo i to, že provinilec vytesal a vztyčil kamenný kříž na místě, kde byl zločin spáchán. Toto nové právo říkalo, že jistě pachatel za své zločin nemusí zaplatit životem, jak to bylo dříve. Do popředí se dostávala snaha vyřešit jeho provinění jiným, pro všechny strany optimálním způsobem. Při společném jednání o podmínkách uzavírání vzájemné dohody mezi účastníky konfliktu bylo dbáno na to, aby se obě strany usmířily a zavázaly se nemstít se. Vytesaný kříž byl tedy dokladem pokání a usmíření s bohem i pozostalými. Takto uzavírané smírné smlouvy se nazývaly *compositio*. (Holá, 2003, s. 13-14)

Poátky mediace jako takové a ukotvení jejího celku souvisí s hnutím za rasovou rovnost, které probíhalo v USA v šedesátých letech 20. století. Za rasovou rovnost stály především studentské a feministické hnutí. Dospěly až k novým antidiskriminačním zákonům. A jelikož se soudní spory v USA táhly příliš dlouho, vznikaly tak alternativní způsoby řešení konfliktů. Otázkou bylo, jak to udělat, aby se konflikt řešil co nejefektivněji a jakou roli by měla mít osoba neboli prostředník v procesu řešení konfliktu mezi dvěma stranami. Vzniká tak první systém alternativních řešení sporů ADR neboli *alternative dispute resolution*. V roce 1976 se konala v USA konference na téma možnosti alternativních řešení konfliktů. řešily se zde problémy, jako nespokojenost ve věci ohledně právního systému. F. A. Sander, profesor z Harvardské univerzity navrhl mnoho možností, jak spory řešit a navrhl i mediaci. Díky této konferenci byly vytvořeny podmínky k rozvoji využívání alternativních řešení konfliktů. O dva roky dříve, tedy roku 1974 advokát O. J. Coogler založil první mediální centrum v Atlantě. A jak už to tak bývá, když je něco nové, byl kritizován, především pak svými kolegy i právníkou organizací, vyžádali mu, že se dostává mimo právní rámec. Ale jeho úspěchem a dokladem o tom, že to funguje, je fakt, že zhruba po 30 letech měla zmíněná organizace, respektive její oddělení řešení sporů, nad devět tisíc členů a mediaci vedli jak právníci, tak psychologové i sociální pracovníci. (Týčková, 2012, s. 17-20)

Formování mediace v USA probíhalo ve dvou rozdílných směrech. Tím prvním byla snaha o mediaci jako alternativě k formálnímu soudnímu systému. A za druhé se lidé i obanských komunit snažili zavést mediaci k řešení komunitních sporů. Společným cílem obou směrů bylo šíření myšlenky mediace. Mediace se tak rozšířila z pár mediálních programů v sedmdesátých letech až na téměř 200 programů na počátku let osmdesátých a asi 300 programů v polovině devadesátých let. Dnes je přes 500 mediálních programů po celých spojených státech. (Holá, 2011, s. 18)

Mediace v USA má jasné legislativní zázemí. Můžeme zde rozlišit dvě roviny mediace. Tou první je mediace regulovaná a podporovaná státem, často nařízená soudem a prováděná jením jedině akreditovaný mediátor. Tato služba je zpoplatněná a výsledkem je dohoda. Jde tedy o profesionální mediaci. Tou druhou je mediace v komunitě nebo také v obci. V této je v rámci tak zvaných smírčích rad. Jde o dobrovolnickou mediaci a služba je v této zdarma, protože veškeré náklady hradí obec. Mediátorem je zde kdokoli z obce, ale měl by být uvnitř obce uznávanou autoritou. Tento dobrovolník je prostě ednictvím mediace bezpečí a spory v dané komunitě. Dobrovolník musí projít mediálním výcvikem a první mediaci vede pod dohledem zkušeného mediátora. Je to například spory sousedské nebo třeba spor mezi občanem a úřadem. (Týlková, 2012, s. 22-23)

Dnes se mediace ve spojených státech vyvíjí a již v sedmdesáti procentech zjevných konfliktů a z toho dvě třetiny končí uzavřením dohody. V Kanadě a ve spojených státech je nejrozšířenější. Je ale rozšířená i v Evropě, zejména pak ve Francii, Německu, Velké Británii. (Holá, 2011, s. 18)

Vývoj mediace v České republice můžeme sledovat od devadesátých let dvacátého století. Co je to mediace a jak řešit konflikty mimosoudní cestou, přijeli prozradit odborníci ze spojených států. Bylo to iniciováno nadací Partners for Democratic Change. S cílem šířit mediaci na univerzitní úrovni v mimosoudní oblasti pomáhala nadace založit centrum pro vyjednávání a řešení konfliktů, což vzniklo roku 1992. Postupně se i u nás rodili profesionální mediátoři a vzdělávali se dále, vznikaly české materiály určené na naše podmínky. Z centra pro vyjednávání a řešení konfliktů pak vznikly 3 rozdílné společnosti. Je to Partners Chech o.p.s., která se zabývá již jinou činností, ale i mediací. Pak vzniklo vzdělávací centrum - Centrum dohody s.r.o. A vznikla také v roce 2000 Asociace mediátorů R. Předscházela tomu konference na Slezské univerzitě v Opavě. Konference s názvem Mediace a její perspektivy v České republice. Na konferenci se snažili

ú astníci p edstavit mediaci v plném rozsahu, také zmapovat sou asnou situaci, –lo jim o setkání profesionál s laiky i zájemci o mediaci. Cht li vytvo it profesní, etické a vzd lávací standardy pro mediátory a v neposlední ad jim –lo o propagaci této slufby, což je dodnes po ád problém. (Třková, 2012, s. 30-33)

Úkolem Asociace mediátor R je udržovat mediaci na velmi profesionální úrovni, dodržovat standardy a etický kodex mediátora. Dává si za cíl –ít o mediaci pov domí a také vzd lávat zájemce v mediaci a v media ních dovednostech. Asociace mediátor R vytvo ila Etický kodex mediátora, sestavila Standardy mediace, jak vzd lávací, tak i profesní. Má vlastní akredita ní systém. Od roku 2003 se stala lenem Sv tového fóra mediátor ó WFM a od roku 2007 se stala lenem Iniciativy Evropské síť mediátor ó EMNI. Asociace nabízí mediaci z r zných oblastí, nap íklad rodinnou mediaci, komunitní mediaci, pracovn obchodní mediaci a dal-í. (*Co je to mediace*, 2011)

Legislativn nebyla mediace v netrestních v cech je-t do nedávna ádn ukotvena. Mediace byla sou ástí zákona . 257/2000 Sb., o proba ní a media ní slufb , kde se popisuje státní slufba v rámci trestn právní justice. Od roku 2004 probíhaly intenzivní snahy vymezit legislativní rámec pro zakotvení mediace netrestních spor v na-em právním ádu. A v kv tnu roku 2012 byl kone n zákon o mediaci schválen.

Zákon . 202/2012 Sb., o mediaci upravuje výkon a ú inky mediace provád éné zapsanými mediátory. Celý zákon je k nahlédnutí v p íloze.

2.1 Ukotvení mediace v teorii

Jak uvádí Třková (2012, s. 39), mediace je *šur itý p ístup i styl práce s klienty, který respektuje odli-nost, pracuje s alternativami a vytvá í budoucí pravidla jednání. Klient sám formuluje pravidla a návrhy, je si v dom jejich obsahu a je schopen je uskute nit.*

Svoboda (2005, s. 21) definuje mediaci jako *šneformální proces urovnání konflikt spojených s trestným ínem a zprost edkování alternativního e-ení trestních v cí usm r ovaný nestrannou t etí osobou ó mediátorem.* Je nutno dodat, že Svoboda se ve své knize Úvod do studia mediace a probace v nuje mediací v trestn právních v cech, tedy Proba ní a media ní slufb . Ale dopl uje, že *šmediace je dobrovolný, mimosoudní postup projednání sporu, který dopl uje zavedené formy vypo ádání sporu, tj. soudní ízení, a otevírá cestu pro více prufných e-ení, nefl jsou ta, která obsahuje tradi ní systém.*

Bednář (2001, s. 1) popisuje mediaci jako divný proces, v kterém třetí strana, která je nezaujatá, tedy mediátor, pomáhá účastníkům sporu najít vzájemně přijatelné řešení v jejich sporu. Jako způsob řešení konfliktu se používá v případech, kdy uhl jsou obě strany v nějakém sporu a neumí svými vlastními silami spor vyřešit. Jednou z podmínek je, že mediátor je nestranný a autoritativně nerozhoduje o sporu daných klientů.

ŠMediace je flexibilní, dobrovolný způsob řešení konfliktu, který používá třetí neutrální stranu s pomocí mediátora s k usnadnění jednání a řešení problému stran. Takto mediaci definuje K. M. Scanlonová (in Holá, 2011, s. 50).

Heurta (2004) definuje mediaci jako úinný prostředek řešení sporů a to v jakémkoliv případě nevyžadující soudní řízení. Mediace poskytuje diskuzi a atmosféru, v níž oba účastníci získávají porozumění a dochází k pochopení a spolupracují pak na získávání společných možností k vyřešení sporu i konfliktu. Řešení sporu mediací spoívá v tom, že si obě strany stanoví sami pro sebe to, co je pro ně nejlepší a to ovlivňuje výsledek sporu. Výhody mediace se liší v závislosti na povaze sporu.

Jak uvádí Holá (2011, s. 52) *mediace je šmetoda řešení konfliktu, při níž neutrální kvalifikovaná osoba pomáhá účastníkům konfliktu ve vzájemném dorozumívání, jehož cílem je dosažení jejich spokojenosti s procesem i výsledkem řešení konfliktu.*

Mediace je interdisciplinární obor, zahrnuje jak právo, tak i psychologii, sociologii a sociální práci.

Právo zahrnuje, protože jsou spory řešeny v určeném právním rámci. Čerpá z psychologie, protože s konfliktem jsou spojeny emoce, tedy, jak člověk k konfliktu prožívá, o tím je spor komplikovanější. Mediátor musí emoce respektovat a musí s nimi umět pracovat, tak aby emocionální vypětí polevilo a dále mohli pokračovat v řešení konfliktu v klidu a racionálně. Se sociologií souvisí, protože konflikt vzniká v nějakém prostředí, je mezi konkrétními osobami - známe jejich přesný počet, má svou historii, vývoj a z tohoto společenského kontextu mediátor analyzuje příčiny konfliktu a pracuje s následky řešení, musí vzít v úvahu všechny souvislosti. Mediace zahrnuje i sociální práci a mediátor musí brát v úvahu vtahy ovlivňující fyzické, sociální, kulturní a psychologické aspekty v životě jedince. (Týčková, 2012, s. 39)

Principy, cíle mediace

Pro mediaci jsou specifická následující **principy**, které je nutno dodržovat. Pokud mediátor není schopen principy dodržovat, měl by od mediace odstoupit.

Trčková a Stöhrová (in Matoušek, 2008, s. 139-140) zmiňují principy nestrannosti, vyváženosti, neutrality a nezávislosti. **Nestrannost** popisují jako nezájatost mediátora a umí postupovat k oběma stranám naprosto bez předsudků. Ve chvíli, kdy si mediátor uvědomí, že má s nestranností problém a že je mu jedna strana sympatičtější a projevuje se to v procesu mediace, měl by ihned od mediace odstoupit a předat případ jinému mediátorovi. **Vyvážeností** autorky myslí postarat se o to, aby obě strany vkládaly stejné úsilí při řešení sporu. Jde o to, aby obě strany měly stejnou možnost a stejný dostatek času ke vzájemnému vyjádření. **Neutralitu** definují jako postoj mediátora, který nehodnotí klienta, ale respektuje jeho názory, postoje a návrhy. A **nezávislost** popisují jako finanční, vztahovou nebo psychickou propojenost mediátora s klientem.

Bednář (2001, s. 5) popisuje tři základní principy - nestrannost, neutralitu a nezávislost. Nestrannost chápe jako postup bez předsudků. A také nestrannost v tom, že mediátor zabezpečuje, aby se strany stejným dílem podílely na procesu řešení sporu. A to tak, že podporuje a dodává odvalu slabší, introvertnější straně a krotí tu dominantnější. Podle Bednářky se nestrannost projevuje uflpřipřívání, kdo bude mluvit z klientů jako první. Mělo by to být totiž tak, že na popudí se dohodnou sami klienti. U principu neutrality zdrazuje Bednářka hlavně to, že mediátor neprosazuje svůj názor a řešení. Mediátor má hlavně pohlídat, aby to řešení, na kterém se obě strany dohodli je uskutečnitelné a zvažuje jejich zájmy. A nezávislost znamená, že mediátor nemá jiné, než profesionální vztahy se stranami.

Holá (2011, s. 53-55) popisuje tyto principy mediace: dobrovolnost, důvěrnost a důvěra, zmírnění na spolupráci, orientace na budoucnost, pochopení odlišností, alternativy o hledání nových možností, nestrannost a neutralita, svoboda rozhodování, převzetí zodpovědnosti. **Dobrovolnost** je princip, kde platí, že obě strany v řešení sporu si přejí, aby jejich konflikt byl prostřednictvím mediace vyřešen. To, že se obě účastníci sporu dohodnou na společném řešení konfliktu pomocí mediace je první a nejdůležitější krok k úspěšné mediaci a ke zdárnému vyřešení problému. Princip dobrovolnosti je středem diskuzí v oblasti ukládání mediace stranám v rámci soudního řízení. **Důvěrnost a důvěra**. Důvěrnost má provázet celý proces mediace a usnadňuje

komunikaci v mediaci. Klienti si mohou stanovit vlastní zásady o důvěrnosti. Tedy, pokud si klienti nezvolí jinak, tak informace nabyté při mediaci, zůstávají důvěrné. Avšak jsou případy, kdy zásadu důvěrnosti omezuje právo a zákony a to zejména v rámci soudní mediace, nebo při podezření z profesního selhání mediátora. Holá (2011, s. 54) shrnuje důvody posilující princip důvěrnosti v mediaci takto:

- *Špejplývá k atraktivnosti mediace.*
- *Poskytuje bezpečné prostředí pro sdělování informací a pocitů.*
- *Umožňuje řešit konflikty v citlivých oblastech.*
- *Chrání klienty před zveřejněním jejich problému.*
- *Špejplývá k efektivnosti jednání tím, že nutí účastníky mluvit otevřeně a realisticky.*
- *Špejplývá k profesionalitě mediátor a posilování jejich nezaujatosti.*
- *Špejplývá k realistické dohodě, protože je jen malý prostor domáhat se jejího vnějšího revize.*

V mediaci by měla být důvěra v mediátora, především důvěra v jeho schopnosti, zkušenosti a nestrannost. Tato důvěra ovlivňuje rozhodování klientů o volbě mediaci a dále pak v pokračování v tomto procesu. A pak máme jeť důvěru mezi klienty a ta je předpokladem jejich úspěšné spolupráce. Důvěra jako taková v mediaci ovlivňuje účinnost a výsledek procesu. **Zmna soupení na spolupráci** by měla být výsledkem a předpokladem úspěšné mediace. **Orientace na budoucnost** umožní poáte ní pí inu nechápat jako nutnou součást toho, co se děje nyní. **Pochopení odlišností** neboli reflektování a uspokojení potřeb a zájmů účastníků mediace. Princip **převzetí zodpovědnosti**. Mediátor má zodpovědnost vyplývající z dohody o mediaci, zodpovědnost vyplývající z civilního práva a má také zodpovědnost za porušení neutrality. Klienti jsou zodpovědní za samotný způsob řešení konfliktu, kontrolují tedy neutralitu a spravedlnost mediátora. (Holá, 2011, s. 55-60)

Trnková a Šöhrová uvádí, že nejdůležitějším cílem mediace je dohoda, která má být jasně formulovaná, srozumitelná a prakticky uskutečnitelná. V dohodě jsou popsány konkrétní postupy řešení, úkoly obou stran, jakou odpovědnost obě strany mají a jaké sankce je čekají, když dohodu nedodrží. (in Matoušek, 2008, s. 139)

Cíl mediace by měl být vysloven na počátku procesu a to ze strany klientů, měli by tedy říct, čeho by chtěli společnými silami dosáhnout. Jak uvádí Holá (2011, s. 61), v rámci mediace nejde jen o jeden cíl, ale o spoustu cílů plynoucích jak směrem od klientů, tak směrem od mediátora. Cílem mediace je:

- zvládnutí konfliktu a záškolivé situace s tím spojené,
- aby oba účastníci sporu pochopili podstatu konfliktu tak, aby se pro něj spor stal srozumitelným,
- pochopení situace a zájmů mezi klienty,
- ukázat klientům, jak řešit konflikty budoucí,
- podporovat dobré vzájemné vztahy cestou kooperace a slušnosti při řešení sporu,
- otevřená komunikace, pokojné vyjadřování a vzájemné naslouchání,
- oprávněnost schopnosti klientů,
- dojít k sepsání dohody.

Vztahy v mediaci

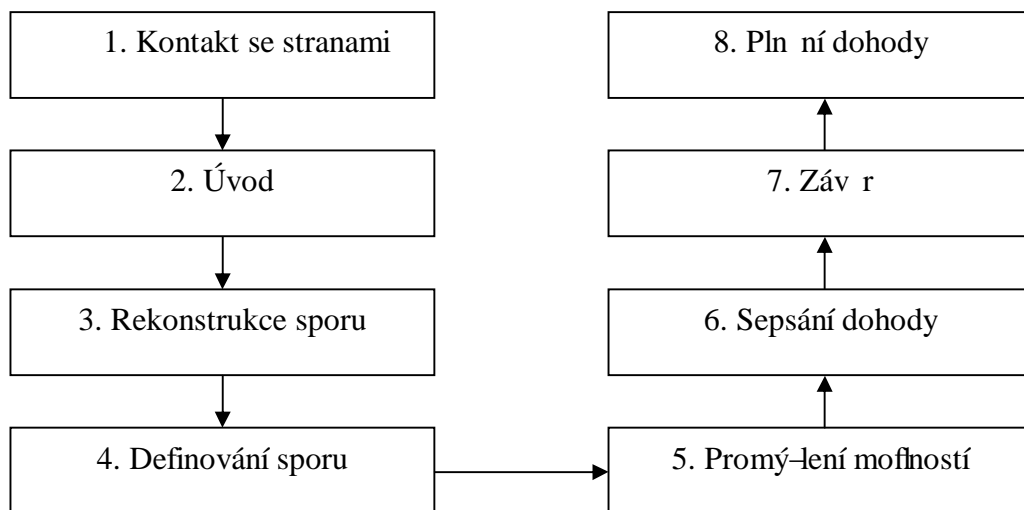
Vztahy vznikají v rámci komunikace. Proces řešení konfliktu ovlivují právě vztahy a komunikace v mediaci. Vztahy v mediaci utvářejí prostředí a také prostřednictvím vztahů může být mediace uskutečnitelná. Povaha vztahů má vliv na průběh a výsledek mediace. V mediaci se objevují vztahy, klient o klient a klient o mediátor. Jak uvádí Holá (2011, s. 79-85), klienti mohou mezi sebou vytvořit aliance nebo spojení sledující společný cíl. Anebo koalici, tedy spojení zaměřené proti jinému protivníku. Koalici klienti vytvářejí například s rodinou či kamarády. Nejzákladnější charakteristikou vztahu mezi klienty v mediaci je vzájemné soupeření a spolupráce. Na počátku mediace je tendence mezi oběma stranami sporu spíše soupeření a pro úspěšnou mediaci je klíčové přechod ke spolupráci, jde o pozitivní nasmlouvání v komunikaci. Vznik vztahu, kdy klienti spolupracují, je možný jedině v případě, kdy mají obě strany nějaké společné hodnoty. To, co ovlivňuje vztah soupeření a spolupráce je také věk. Holá uvádí, že čím starší osoba, tím větší ochota ke spolupráci. Dále tento vztah ovlivňuje také rysy osobnosti.

Proces mediace:

V mediaci, tedy v samotném procesu mediace rozpoznáváme 5 až 12 fází, jak uvádí Týčková (2012, s. 131-133). Podle Týčkové je to fáze nultá o získání klienta, první o úvodní slovo mediátora, druhá o mediátor naslouchá sporným stranám, třetí o sporné strany si navzájem naslouchají, čtvrtá o hledání přijatelných řešení, pátá o rozpracování vybraných řešení do konkrétních kroků, šestá o sepsání dohody a závěr mediaceního sezení.

Mediace je rozdělena do několika fází. Ale i přes to, celý proces mediace je strukturovaný proces, má vždy svůj individuální průběh. Mediátor by měl tedy strukturu mediace znát, ale zároveň musí flexibilně reagovat na momentální potřeby klientů. Struktura je tedy vodítkem pro proces mediace. (Holá, 2011, s. 118)

Bednář (2001, s. 7) znázorňuje proces mediace následujícími kroky:

V jiné literatuře je to fází šest. První o zahájení mediace, druhá o získávání informací, třetí o porozumění zájmům, čtvrtá o hledání řešení, pátá o vytváření a sepsání dohody a šestou fází je závěrečné slovo. (Holá, 2011, s. 120-130)

Níže uvádíme, co která fáze v mediaci znamená, co se během ní děje a co by měla splňovat. Dle fází budeme uvádět podle Holé.

Fáze mediace

Před samotným zahájením mediace předchází, jak uvádí Týčková (2012, s. 133), v podstatě jakési získání klienta. Získání klienta je tedy počátkem mediace. Mediátor s nimi hovoří o možnostech mediace, aby si klienti vybrali mediaci pro řešení jejich konfliktu. Je důležité klienty informovat o volných termínech a platebních podmínkách. Z této první komunikace,

v t-inou telefonické se mediátor doví, zda p jde o mediaci rodinnou, komunitní, pracovní nebo obchodní. Iniciátory, tedy osoby, které fládají o mediaci, mohou být oba ú astníci sporu, ale také to m fle být jen jeden. V takovém p ípad podává základní informace o mediaci, o její dobrovolnosti a zároveň zji- uje, zda sám iniciátor je ochoten obeznámit druhou stranu, fle si konflikt p eje e-it cestou mediace. Pokud druhou stranu obeznámit nechce, ud lá to sám mediátor. D leflité je také dohodnout se o platb , v ideálním p ípad je stejný podíl obou stran.

1. Zahájení mediace

Pro zahájení mediace musí být spln ny podmínky, fle ob strany souhlasí s mediací a fle mediátor souhlasí s tím, fle bude mediovat. Mediace jako taková za íná zahájením mediace a to tak, fle mediátor má své úvodní slovo. B hem úvodního slova srozumiteln vysv tluje proces mediace, roli v-ech zú astn ných a zd raz uje dobrovolnost ú asti obou stran. Jsou objasn ny pravidla jednání, jako nap íklad zásady slu-ného chování, pravomoc klient rozhodnout, otázky k nejasnostem. Tímto se odbourává prvotní nap tí a nejistota a obavy z pr b hu jednání. Pokud pro klienty bude první rozhovor nad jný, je to skv lý p edpoklad k tomu, fle budou více spolupracovat v dal-ích fázích mediace. (Holá, 2011, s. 120-121)

Třková a Stöhrová (in Matou-ek, 2008, s. 144) uvád jí, fle v první fázi mediace je cílem se se v-emi p ívítat a p edstavit se. Cílem je také vysv tlit, jak se bude p í jednání postupovat a jaké základní pravidla jednání zde budou platit. Neposledním cílem je navodit co nejpozitivn j-í ovzdu-í.

Pro pohodln j-í atmosféru je d leflité klienty seznámit s prost edím, kde se mediace odehrává. Nap íklad ukázat, kde jsou toalety. Také je vhodné klient m nabídnout n co k pití. Mediátor by se m l v pr b hu první fáze klient doptávat, zda v-emu rozumí a zda nepot ebují n co je-t jednou vysv tlit. (Třková, 2012, s. 137)

2. Získávání informací

Oba klienti v této fázi sd lují, jak vnímají danou konfliktní situaci. Mediátor se stará o to, aby jejich sd lení bylo neru-ené. Mediátor naslouchá a podporuje klienty k otev enosti ó tak získá maximum informací k porozum ní konfliktu pro v-echny zú astn né a to je podmínkou pro úsp -né vy e-ení sporu. V-e, co ú astník procesu mediace ozna í za d leflité, je d leflité. P í mediaci mediátor sbírá informace také pozorováním ú astník . Mediátor je p í získávání informací svázán právními podmínkami, etickými kodexy a

profesionálními principy. Informace pro mediátora jsou v procesu mediace velmi důležitě, ale také jde hlavně o komunikaci mezi klienty navzájem. Při získávání informací nesmí mediátor porušit zákon o ochraně osobních údajů č. 101/2000 Sb. Etické dilema může nastat v takovém případě, kde mediace bude uložena soudem, což by mohlo být v rozporu s tím, kde mediace má být dobrovolná. Na závěr mediátor sepíše sporné body a přeformuluje je na podmínky jednání. Například: Lhala mi! Dávra; Nikdy nevěkne, že jsem nic udělal dobře! uznání, pochvala. Tímto v podstatě neutrálním jazykem se snažíme o přechod od soupeření ke spolupráci. Mediátor bere na zřetel jak vlastní stránku věci, tak i samotné profity a pocity klientů. (Holá, 2011, s. 121-128)

Cílem je pochopit obě strany a poznat pocity, obavy, hodnoty i postoje. Je potřeba odhalit jejich zájmy a potřeby. Je důležité zdůraznit ty oblasti, kde se účastníci shodují a ty oblasti, kde se naopak neshodují. Mediátor by si měl dlat během tohoto procesu poznámky, aby se lépe a rychleji orientoval. Dále také upozoruje strany, kde mediace neumí vrátit čas, to znamená, kde se nee-í minulost, ale současná situace a hlavně se mediace soustřeďuje na budoucnost. (Týčková, 2012, s. 141-147)

Pokud si klienti sdělí, je dobré to vyřešit tak, kde každý dostane tužku a papír a zatímco hovoří jeden, druhý si na papír píše veškeré poznámky, co ho napadají k tomu, co slyší. Po dohodování jedné strany se dává stejný prostor straně druhé, jak uvádí Týčková a Stöhrová. (in Matoušek, 2008, s. 145)

3. Porozumění zájmům

V této fázi je prostor pro komunikaci mezi oběma stranami. Odhalují se zájmy, motivy, hodnoty, potřeby a pomalu tak dochází k částečnému porozumění mezi účastníky, což může vyvolávat emoční napětí. Je nutná orientace do budoucnosti a orientace na společný zájem. Společným zájmem například u rozvodu manželství je dobro jejich dětí. Společný zájem je základní stavební jednotkou pro nalezení možného řešení a pro sepsání budoucí dohody. (Holá, 2011, s. 128)

Mediátor podporuje vzájemné naslouchání a efektivní komunikaci mezi stranami. Pokud nedojde k porozumění, je potřeba, aby si strany detailněji vysvětlili své obavy, tíkosti a přístupy. Po dosažení úvdomění a pochopení druhé strany mediátor pomůže shrnout a vyzdvihnout nové vidění dané situace. Obě strany jsou schopny na konci této fáze si naslouchat a mají pozitivní přístup. (Týčková, 2012, s. 148-150)

4. Hledání řešení

Touto fází chce mediátor pomoci nalézt taková řešení, která nepoškodí ani jednu stranu. Je potřeba znovu formulovat problém. A například formou brainstormingu navrhnou obě strany řešení, která mediátor zapisuje na tabuli. Ze všech návrhů se vyloučí nepřijatelné a vyberou ty přijatelné a o nich se následně bude podrobněji diskutovat, jak uvádí Týčková a Stöhrová. (in Matoušek, 2008, s. 146)

Může se stát, že jako nepřijatelné se označí všechny návrhy. Pak se mediátor snaží znovu pomoci probrat odmítnutá řešení a zvažují se výhody a nevýhody každého řešení pro obě strany. Důležité je, aby vybrané řešení bylo realistické. Mediátor pomáhá klientům vidět věci v souvislostech, jak tvrdí Týčková. (2012, s. 154)

5. Vytváření a sepsání dohody

V předcházející fázi došlo k zapsání všech možných řešení, která jsou pro klienty nejlepší. Na základě těchto řešení lze sepsat dohodu. Sepsání dohody je vrchol mediace. Dohoda může mít různé podoby, nejčastěji je písemná, ale může být i ústní. Dohoda má být vyvážená, realistická, konkrétní, dosažitelná, časově omezená, měnitelná. (Holá, 2011, s. 129)

Úkolem mediátora při sepsání dohody je postarat se o to, aby dohoda byla přehledná, tedy každý bod dohody by měl mít svůj oddělený úsek. V dohodě se nikomu nepřisuzuje vina, ale popisuje se činnost vedoucí k nápravě. V dohodě se zapíše konkrétní činy a činnosti, které mají vykonat obě strany. Konkrétnost v dohodě je velmi důležitá, mělo by být tedy popsáno kdo, co, kdy a dokdy udělá. Je důležité psát konkrétní datumi, časy, místa, částky peněz. V případě, že se některé kroky v dohodě mohou vyvíjet i více směry, je nutné do dohody napsat i alternativní řešení situace. Před podepsáním dohody se celá dohoda ještě jednou a nahlas přečte, v případě, že se některé kroky v ní znova prodiskutují. Na závěr klienti i mediátor dohodu podepisují. (Bednář, 2001, s. 19)

Díky dohodě účastníci stávají sobě rovnými a také oba mají stejnou kontrolu nad rozhodnutím. Pokud klienti spolupracují, je předpoklad, že k dohodě dojdou a to k takové dohodě, která je pro ně přijatelná. Dobrá spolupráce souvisí pak s vysokou snahou dojednanou dohodu dodržovat. (Holá, 2011, s. 172)

6. Závěrečné slovo

Dochází ke shrnutí celého procesu, mediátor především vyzdvihává dosažené výsledky a oceňuje klienty za odhodlání. Zároveň slovo slouží jako zpevňující vazba pro všechny zúčastněné. Zdráží se důležitost plnění dohody a nabízí se možnost dalších sezení v případě, že budou potřebovat. Jak zmiňuje Holá (2011, s. 130), mediace ne vždy končí dohodou. Může dojít například k přerušení nebo k odkladu mediace, klienti totiž mají právo mediaci kdykoli přerušit nebo ukončit.

Strategie a techniky při mediaci

Pro proces mediace jsou důležité určité strategie neboli plány a v rámci nich mediátor využívá různé techniky.

Riskin, Arnold a Keating rozlišují následující strategie v procesu mediace:

- **Hodnotící úzká strategie** = mediátor pomáhá klientům pochopit přednosti a nevýhody jejich pozic a předvidá, jak se pravděpodobně zachová soud. Během mediace hodnotí a přesvědčuje klienty, aby si zvolili určitý způsob řešení. Studuje relevantní dokumenty.
- **Facilitativní úzká strategie** = mediátor pomáhá klientům uvědomit si, co by mohlo ze soudního řízení plynout za negativa o délku soudního jednání, cenu, emocionální výtěžek, následky soudního sporu. Zde mediátor nehodnotí, nepředpovídá řešení, neaplikuje nátlak. Rozhodnutí mají v rukou klienti.
- **Hodnotící široká strategie** = mediátor pomáhá klientům pochopit, jaké mají možnosti při řešení dané situace. Mediátor navrhuje řešení a zároveň bere na zřetel jejich zájmy. Také říká svůj názor na situaci. Studuje relevantní dokumenty.
- **Facilitativní široká strategie** = pomáhá klientům pojmenovat, pochopit a najít řešení pro jejich konflikt. Pomáhá najít společné zájmy, poskytuje podporu. Mediátor se na řešení v cíli dotazuje, ale nehodnotí ani nepředpovídá ani nepředkládá návrhy řešení. (in Holá, 2011, s. 140)

Pomocí různých technik v mediaci mediátor napomáhá klientovi se lépe orientovat v konfliktu, ale hlavně také v tom, jak konflikt vnímá druhá strana. Různé techniky pomohou oddělit minulost od současnosti a napomáhají nastavovat nová pravidla pro budoucnost.

Technika aktivního naslouchání. Při aktivním naslouchání je důležité, aby pozornost naslouchajícího směřovala k hovořícímu, a zároveň naslouchající respektuje názory druhého, jako jeho mínění a pocity. Ten, co poslouchá má také za úkol pozorovat, jak emocionálně hovořící svou výpověď prožívá. (Kern et al., 1999, s. 242)

Umění aktivního naslouchání vede k efektivní komunikaci, jak ve své publikaci zdůrazňuje Týčková (2012, s. 91-92). Pokud mediátor vysílá pochopení a respekt a nijak klienta nehodnotí, dává mu tím tak prostor pro pokračování ve sdělování a dává mu také odvahu pro hlubší vyjádření myšlenek a pocitů. Klient je otevřenější. Mediátor si získává klienta svými gesty, postojem těla, výrazem tváře, očním kontaktem a tónem hlasu. Pokud němu mediátor nerozumí, doptává se, ale neradí a nehodnotí. Konkrétními technikami aktivního naslouchání je povzbuzování, objasňování, parafrázování, zrcadlení pocitu, shrnutí, ocenění.

Empatické porozumění. Pokud se mediátor snaží empaticky porozumět klientovi, pak se rozvíjí vzájemná důvěra a otevřenější komunikace. Je to schopnost vcítit se do prožívání daného člověka, ale zároveň si mediátor zachovává profesionální odstup. (Holá, 2011, s. 142)

Pro usnadnění procesu mediace se využívá technika **výměna rolí**. Ta spočívá v tom, že si klienti převezmou roli toho druhého. Výměna rolí napomáhá k lepšímu pochopení sebe navzájem. Další technikou pro usnadnění procesu mediace je **konfrontace** o to je nejlepší v případech, kdy jsou klienti neochotní či neschopní se podívat na povahu vlastního chování. Používá se hlavně v případech, kdy mediátor chce poukázat na klientovo popírání evidentního faktu. Konfrontace se používá výjimečně. **Změna perspektivy** je technika pomocí níž klienti nahlíží na konflikt z jiného úhlu pohledu. Další technikou je **zkálování** o to je dobré pro získání vzájemné vazby. (Holá, 2011, s. 145)

Technikou pro usnadnění řešení konfliktu je například **brainstorming**. Pomocí této techniky je úkolem sepsat na jedno místo co nejvíce nových nápadů k danému problému od obou klientů. Je to technika tvůrčího myšlení, povzbuzuje se aktivní spolupráce a respektuje se tvořivost a individualita. Mediátor zadá přesně, co je potřeba projednat seznámí účastníky mediace s pravidly brainstormingu o co nejvíce nápadů, nápady se nekritizují, nehodnotí, stanoví pravidla. Každý nápad se zapisuje na tabuli, poté se přibuzné nápady seskupí do skupin. Vyloučí se nepřijatelné nápady, ale nekrtká je, jen označí, pro případ, že

by se k němu chtěli vrátit. Nalezne se nápad vyhovující obou stranám. Brainstorming je v mediaci použitelný v podstatě kdykoli, kdy se naskytne nový dílíček problému. (Týčková, 2012, s. 82-84)

2.2 Mediace v praxi

Mediace v praxi má význam i pro teorii. V praxi totiž získáváme spoustu praktických poznatků. Tyto poznatky dále můžeme ověřovat pomocí řízených experimentů, a pokud se poznatek ověří a je dostatečně silný, vzniká teorie, díky níž chápeme více souvislostí a dokážeme tak i více předvídat. Mediace pomáhá řešit vzniklé konflikty, ale jelikož klade důraz na budoucnost, předchází tak konfliktům dále. (Holá, 2011, s. 155)

Postavení mediace, status mediace

Dohoda vytvořená prostřednictvím mediace musí obstát před zákonem, právní rámec je tedy součástí mediace. Při tvorbě dohody tedy i v celém procesu mediace nesmí být překročeny meze zákona. Mediace může být alternativou k soudnímu jednání, ale může také probíhat v průběhu celého soudního řízení a v neposlední řadě může být využita jako následná slůvka po rozhodnutí soudu. U nás mediaci upravuje zákon o mediaci. Mediaci ale nelze chápat jako právní institut. Je to metoda řešení sporu. Mediace zahrnuje mnoho oblastí práva, psychologii, sociologii, obsahuje tedy spoustu prvků, které se právně upevnit nedají. (Holá, 2011, s. 155-156)

Mediace je dobrovolná, tedy zvolená stranami. Dobrovolná mediace je nejastřejší a nejvhodnější alternativní způsob řešení konfliktu. Jde o vyřešení sporu smířlivou cestou s cílem vytvořit a dodržovat dohodu. Podle Doleňalové (2006, s. 9-13) můžeme dále rozlišit mediaci formou smluvních jednání a mimosmluvní mediaci. Mediace formou smluvních jednání spočívá v písemných mediálních dohodách, které lze při porušení sankcionovat. A mimosmluvní mediace je bez písemných smluvních dohod. Obě strany se dohodnou řešit spor pomocí mediace, ale řešení není stvrzeno žádným uzavřením smlouvy. Také ale může nastat situace, kdy je mediace nařízena soudem, tedy soudní mediace. Ta je navržená, nařízená nebo uskutečněná soudem.

Zde vzniká několik dilemat. Když jde o soudní mediaci, je tato mediace považována po právu za alternativní řešení sporu? A když je soudní mediace nařízena soudem, neporušuje se tak základní zásada mediace a to stejné zásada mediace - dobrovolnost?

Přínos a výhody mediace

Trčková a Stöhrová (in Matoušek, 2008, s. 140) zdrazují, že výhodou mediace je, že *je méně nákladná než soudní řízení, představuje obvykle méně psychický stres než soudní spor a strany mohou rychleji a s větší úlevou navázat přímý kontakt. Mohou utvářet řešení, která oběma stranám vyhovují.*

Holá (2011, s. 172-173) ve své publikaci popisuje tyto výhody mediace: **Lepší porozumění situaci** obě strany lépe situaci svou i partnerovu, uvědomují si slabé i silné stránky. Celému konfliktu lépe rozumí a jsou ochotni hledat flexibilní řešení s tím, že mají více prostoru, než by měli u soudního řízení. Další výhodou je **dobrovolnost**. Rozhodnutí k mediaci a setrvání v ní je pro obě strany zcela dobrovolné, z toho plyne, že za své rozhodnutí nesou obě strany zodpovědnost. **Rovnoprávnost** je také výhodou mediace. Rovnoprávností se zde rozumí, že se osobami s nížejší pozicí tato pozice posiluje, aby byla rovna osobám s vyšší pozicí. **Důvěrnost** je v procesu mediace klíčová. Díky tomu, že mediátor je neutrální osobou v mediaci a je vázán mlčenlivostí, se mohou klienti volně a otevřeně otevřít a snadněji tak komunikují. Ani před soudem by mediátor neměl podávat informace o průběhu mediace. **Vstřícnost** je v úspěšných případech důležitým výsledkem mediace. Díky vzájemné snaze se obnovují dobré vztahy mezi klienty. Výhodou mediace je rychlost. Jak zdrazuje Holá (2011, s. 173), *škonyflikty lze řešit téměř okamžitě bez vyerpávajícího destruktivního období protahování řešení. Výhodou mediace je osvobození od pevného jednacího pořádku a procesních povinností, který je typickým rysem soudních sporů. Tím je mediátor mohl ověřovat reagovat na potřeby bezprostředně i po krátkém čekacím období (asi do dvou týdnů).* Mediace pro klienty představuje **nízké finanční náklady**. Mediace není tak časově náročná, jako je soudní projednávání a to znamená celkově nižší výdaj za hodinové sazby a ceny mediátora. Výhodou mediace je vysoká pravděpodobnost vyřešení a ukončení konfliktu a také zmírnění bolesti v rodinných konfliktech.

Oblasti zájmu mediace:

Aplikační oblasti v mediaci jsou velmi široké. Lze ji uplatnit v každé oblasti života, kde dochází ke konfliktům. Využívá se ale jen v těch oblastech a situacích v následujících řádcích pár z nich zmíníme. Mediace má potenciál se rozšířit i do dalších oblastí.

Mediace a civilní spory

Mediace v netrestní oblasti, tedy oblast občanskoprávních sporů. Jde o konflikty plynoucí z porušení práv lidí, kteří jsou v určitém vztahu, nebo žijí ve stejné lokalitě, nebo pracují v určité instituci. Jsou to tyto oblasti mediace: rodinná a partnerská mediace, peer mediace, obchodní mediace, mediace v pracovních právních sporech, interetnická mediace, komunitní mediace, environmentální mediace, mediace v politice a diplomacii. (Holá, 2011, s. 180)

Rodinné a partnerské mediace je v nově zvláštní kapitola níže.

Peer mediace, neboli také mediace ve škole, nebo mediace mezi vrstevníky. U nás je to téma zatím okrajové. Mediace ve škole je malinko širší pojem, než peer mediace, protože mediace ve škole usnadňuje řešení konfliktů mezi žáky, učiteli, rodiči a učiteli, vedením školy a představiteli obce a peer mediace, neboli vrstevnická mediace je prováděna žákovskými mediátory a řeší konflikty mezi vrstevníky. (Holá, 2011, s. 181)

Obchodní mediace se soustřeďuje na spory mezi firmami. Ve sporu se může například jednat o kvalitu a cenu služby, o dodavatelsko-odvratelské vztahy, o ukončení obchodní spolupráce, o finanční a majetkové záležitosti. I zde se vychází ze základních principů mediace, a zejména se staví na zájmech obou stran konfliktu. (Holá, 2011, s. 181)

Mediace v pracovních právních sporech nebo také mediace na pracovišti řeší vztahové spory ale i spory vycházející z organizace práce, jako je například rozdělování úkolů, vedení týmu, ukončení pracovního poměru. Mediace na pracovišti působí i preventivně, má pozitivní vliv na fluktuaci, na angažovanost a motivaci pracovníků, zlepšuje celkové klima na pracovišti, přispívá ke klidnější atmosféře na pracovišti, přispívá k soustředění na práci a zvyšuje se tak výkonnost zaměstnanců. (Holá, 2011, s. 183)

Interetnická mediace je *šklidným, mírovým zásahem třetí neutrální strany o mediátora o do konfliktu dvou a více etnických skupin i do konfliktu jedinců, jehož podstatou je jejich etnická příslušnost*, jak definuje Holá (2011, s. 184).

Komunitní mediace nebo také mediace ve společenstvích řeší spory mezi občany, sousedy. Jde především o rušení nočního klidu, ničení majetku, znečištění okolí domácími mazlíčky. A také se řeší spory občanskými institucemi o seškolou, obecním úřadem, restauracemi, dopravci. (Holá, 2011, s. 185)

Mediace v trestním řízení

Mediaci v trestní oblasti vykonávají úředníci Proba ní a media ní služby. Řa ti se ídí podle zákona o proba ní a media ní služby, který platí od 1. 1. 2001, jak uvád í Týková a Stöhrová (in Matou-ek, 2008, s. 150).

šJde o dobrovolné, osobní a p ímé setkání ob ti a pachatele trestného ínu za ú asti mediátora, tj. zprost edkovatele e-ení konfliktu. Mediaci mezi ob tí a pachatelem je specifickou formou mediace, která je vyuffívána výhradn v oblasti trestních spor .š (Týern, Ou ední ková a Doubravová, 2010, s. 204)

2.3 Mediátor a jeho role

V íivot nastávají situace, které lov k zvládá vlastními silami, ale také p ícházejí konflikty, na které sám lov k nesta í a je nucen vyhledat odbornou pomoc. Ob as se lidé obracejí k soudu, tedy formální a autoritativní pomoc. I p es to, fle rozhodnutí soudu by m lo být spravedlivé a definitivní, se m fle stát, fle rozsudek není akceptovatelný pro strany sporu a vzniká tak nap tí, které se stup uje a má -patný vliv na zú astn é osoby. V p ípad rozvodu manželství tak nejvíce mohou trp t nejen rodi e, ale p edev-ím d tí. K uspokojivému e-ení m fle napomoci prost edník ó mediátor. Mediátor je vy-kolený profesionál. Je vybaven ur ítými dovednostmi, znalostmi, schopnostmi a zku-enostmi. Ty pot ebuje k efektivnímu vedení media ního procesu. (Týková, Stöhrová in Matou-ek, 2008, s. 135 ó 140)

Mediátor ídí proces, díky pravidl m spoustu v cí nedovoluje, ale naopak zase spoustu v cí vyffladuje. Mediátor nevyslovuje návrhy, ne íká klient m, jak situaci hodnotit í vy e-ít a jak ji realizovat. Mediátor ne íká, co ud lat nebo neud lat. Toto v-e je pln v rukou klient . (Týková, 2012, s. 79)

Úkolem mediátora je na po átku samotné mediace vysv tlit proces mediace, její fáze a postupy a také vyjedná s ú astníky pravidla, kterými se budou ídit b hem mediace. Mediaátor je vybaven technikami, díky kterým usnad uje komunikaci mezi klienty a je odpov dný za proces. Mediátor shromafí uje informace vztahující se k p ípadu a pracuje se stanovisky, emocemi a postoji a snaří se je vyuffít ku prosp chu v ci. Dále získané informace analyzuje a definuje d leffité sporné body. Je odpov dný za kvalitu media ní dohody, jeffli je cílem k ní dojít. (Týková, Stöhrová in Matou-ek, 2008, s. 140-141)

Mezi dovednosti mediátora patří například zapsávání na flipchartovou tabuli pro lepší orientaci v běhu sporu. Měl by ovládat techniku brainstormingu. Nutnou dovedností mediátora je umění rozlišit pozice a zájmy účastníků. Kdy pozici se zde myslí zaujetí ostrého postoje, který vede k boji. Právní dovedností mediátora se hledá naplnění zájmů podle možností obou klientů. V průběhu jedna strana slyší o zájmech té druhé poprvé. Zájmy mohou být různé, jako jsou peníze, čas, energie, nebo procedurální jako způsob chování, nebo vztahové, neboli co cítíme a prožíváme. V komunikaci jsou důležité dovednosti jako aktivní naslouchání a neutrální jazyk. Pro dodržování správného postupu je výhodná tak zvaná ko-mediace, tedy mediace, kterou vedou dva mediátoři. Práce v mediátorské dvojici nabízí kvalitnější úroveň vedení procesu. Tato forma mediace je vhodná pro obě strany mediátora po dodání výcviku ve spolupráci se zkušeným mediátorem s letitou praxí a to kvůli lepšímu vstřebání všech postupů a informací. (Týlková, 2012, s. 78-88)

Mediátor jako profese

Holá (2011, s. 222) ve své publikaci pokládá otázku, zda je mediátor profesí a kdyby ano, tak jaké má splňovat kvalifikační požadavky.

Mediace se vykonává jako činnost na základě činnostenského oprávnění. V případě, že je zahájené soudní řízení a účastníci sporu projeví vlivně o spor směřující cestou, lze soudní řízení přerušit a účastnit se mediace u mediátora, kterého si seřadnou. Nebo u zapsaného mediátora. Podle dostupných informací by měli mít účastníci možnost v tomto případě vybírat mediátora ze seznamu.

Podle zákona o mediaci (2012) seznam mediátorů spravuje ministerstvo spravedlnosti. Na seznamu může být mediátor, jestliže je to osoba způsobilá k právním úkonům, je bezúhonná, získala vysoké vzdělání v magisterském studijním programu, složila zkoušku mediátora, nebo jí byla uznána kvalifikace podle jiného právního předpisu.

Teprve od 9. 4. 2013 je v seznamu zapsáno prvních šest mediátorů pro celou českou republiku, z toho tři z nich působí jen v určitém kraji. Aby mohl mediátor figurovat v seznamu, nejdříve si podá žádost a pokud splní veškeré podmínky, může být zapsán na seznam. (Ministerstvo spravedlnosti ČR zveřejnilo seznam mediátorů, 2013)

Vzdělávání v mediaci

Asociace mediátor České republiky ufl od roku 2000 nabízí kurzy mediace. Asociace má osv d ení Ministerstva ěkolství, mládeře a t lovýchovy o zp sobilosti pro vzd lávací programy v oblasti mediace, prevence a e-ení konfliktu, vyjednávání a facilitace. Pro vzd lávání v mediaci asociace nabízí dvanácti denní výcvik a rozsahu 100 vyu ovacích hodin. Výcvik probíhá formou záflitkového u ení. Po kařdém probraném tématu následuje praktický nácvik. Pracuje se v men-ích skupinách. Od lektor ůnguje zp tná vazba sm rem k ú astník m. Ú astníci dostanou studijní materiály, pracovní listy a doporu enou literaturu. Na konci výcviku dostanou ú astníci osv d ení o absolvování a poté je mořné zařládat o akreditaci Asociace mediátor . Výcvik je rozd len do ty díl a kařdý díl trvá t i dny. Zpravidla se jedná o pátek ař ned li. V kařdém z t chto dní je výuka od 9:00 do 16:45 hodin. V nejbliř-í dob se konají výcviky v Oloumouci, kdy za átek je v ervnu a v Praze od zá í. Náplní výcviku jsou tyto témata: úvod do mediace, role mediátora, cíle a fáze mediace, bariéry v komunikaci a zp soby jejich sniřování, úvod do teorie konfliktu, principy a nástroje participovaného e-ení konfliktu a vyjednávání, specifické dovednosti a strategie mediátora, media ní dohoda, zásady ko-mediace, vedení odd leného jednání, specifika rodinné mediace, právní rámec media ních dohod, situace vhodné a nevhodné pro mediaci, principy a zásady mediace, praktická cvi ení. Cena výcviku se pohybuje v desítkách tisíc korun. (Výcviky a akreditace, 2011)

Zájemce o získání certifikátu Akreditovaný mediátor Asociace mediátor R musí prokázat své znalosti p ed akredita ní komisí. Podmínky ud lení akredita ního osv d ení p íkládáme k nahlédnutí v p íloze.

3 RODINNÁ MEDIACE A PROBLEMATIKA ROZVODU MANFELSTVÍ

Rodinné a zejména rozvodové spory adíme k t m nejvíce náro ným po emo ní i citové stránce. Obzvlá-t pak je citliv j-í, kdyfl jsou ve sporu také d ti. Tyto spory m fleme e-it vlastními silami, ale ne vřdy na to na-e síly sta í. A tak se m fleme obrátit na odborníka. P i rozvodu manfelství je to ve v t-in p ípad na soud, tedy na autoritu, která vyslovuje rozhodnutí za ú astníky. Rizikem je, fle jeden nebo oba ú astníci sporu s rozhodnutím nejsou spokojeni a pak mohou vznikat dal-í a dal-í konflikty v budoucnu. Ale lidé mohou hledat i jiné cesty, jak spor e-it, alternativní cesty, smí liv j-í a kompromisní. Rodinné a zejména rozvodové problémy lze e-it p ímým vyjednáváním sporných stran. Lze je e-it smí liv j-ím zp sobem za pomoci mediátora. Mediátor nevykne rozhodnutí o sporu, ale pomáhá v procesu mediaci nalézt jejich vlastní a hlavn pro v-echny strany co nejpr ijateln j-í e-ení. Ú astníci mediaci se nau í soust edit se na d leffitosti jejich dal-ího flivota, u í se oprostít se od nep átelského chování a nep átelské komunikace a u í se mít spor pod kontrolou. (Bakalá , 2006, s. 99)

P í in rozpadu rodiny m fle být více, nap íklad smrt lena rodiny, ale také rozvod nebo rozchod partner . P i rozvodu manfelství, jak uvádí Holá (2011, s. 190) *šsoud nezji-uje p í iny rozvratu manfelství a manfelství rozvede, jsou-li p edlofleny: a) písemné smlouvy s ú edn ov enými podpisy ú astník upravující pro dobu po tomto rozvodu vypo ádání vzájemných majetkových vztah , práva a povinnosti spole ného bydlení a p ípadnou vyřivovací povinnost a b) pravomocné rozhodnutí soudu o schválení dohody o úprav pom r nezletilých d tí pro dobu po rozvodu.õ*

3.1 Oblasti rodinné mediaci

Rodinná mediaci pat í mezi nejvíce vyuffivanou oblast mediaci. Nemá jednotné pojmenování. Pro tuto oblast najdeme názvy jako rozvodová mediaci, nebo mediaci v partnerských vztazích. Rodinná mediaci e-í obvykle konflikty mezi leny rodiny. Rozvodová mediaci je oblastí rodinné mediaci a jde o e-ení konflikt p i rozvodu manfelství. Mediaci nem fle manflele rozvézt, definitivní rozhodnutí má afl soud. Díky mediaci se ale v p ív tiv j-í atmosfé e sepí-e dohoda, se kterou se ú astníci k soudu dostaví a mohou být v krátkém asovém úseku rozvedeni. Zákona hraje u rozvodu manfelství

dle její role, rodinná mediace musí tento zákon respektovat a vycházet z něj. (Holá, 2011, s. 191)

Principy rodinné mediace

Dá se říct, že rodinné spory v-ěho druhu je možné v rámci mediace rozebrat. Poté záleží na účastnících, kterými konflikty se chtějí vnovat více. Nejzávažnějšími, ale nejdlejšími otázkami při rozpadu rodiny jsou zejména svěření dítěte do péče, formy jeho výchovy, kontakt s dítětem, finanční a majetkové vypořádání. Pro úplnost je vhodné sepsat dohodu úpravu samotné výchovy dítěte, zajistit jejich zdraví, kontakty s jinými členy rodiny. Cílem rodinné mediace je určitá stabilizace vztahů rodičů a úspěšný průběh mediace je ovlivněn množstvím konfliktů účastníků mediace. (Holá, s. 193)

Rodinná mediace může pomoci před rozvodem, při rozvodu, ale také po rozvodu manželství. V této oblasti se řeší otázka pravidel, kde účastníci budou vychovávat své děti a jak se oba budou podílet na naplnění jejich potřeb. Kde budou bydlet a jak si rozdělí společné jmění. V rámci rodinné mediace se dají vyřešit také mezigenerační vztahy. Zde jde o problémy více generace soužití, nebo o pravidla soužití mezi dospívajícími dětmi a rodiči. Rodinná mediace pomáhá i při majetkových záležitostech, jako je dědictví, restituce, spoluvlastnictví nemovitostí, spory v rodinných firmách, správa majetku dítěte a také půjčky a závazky v rámci rodiny. V rámci rodinné mediace se mohou řešit také spory o budoucnosti dítěte a kde budou studovat, nebo o péči o nemocného člena rodiny. V neposlední řadě se v mediaci řeší předmanželské smlouvy, kde se účastníci domlouvají například, kolik budou mít dětí a kdy a podle jakých pravidel je budou vychovávat, kde budou bydlet, sepisují se pravidla hospodaření, čím majetek je a bude. (*Rodinná mediace*, 2007, s. 2)

Principy rodinné mediace

Základními stavebními kameny pro úspěšnou rodinnou mediaci jsou zachované rodičovské kompetence klientů a odpovědnost rodičů za rozhodnutí. (Holá, s. 194)

Pro rodinnou mediaci i pro potenciální klienty je důležité efektivně informovat právnickou veřejnost o využití této služby. Orgány, které by mohli rodinnou mediaci doporučit je například orgán sociálně-právní ochrany dětí, sociální pracovníci, advokátní kanceláře. (Bakalář, 2006, s. 101)

3.2 Komunikace a konflikt

Díky komunikaci získáváme znalosti o druhých, o světě a o sobě. Prostřednictvím komunikace vytváříme vztahy s dalšími lidmi a vzájemně na sebe reagujeme. Nasloucháme ostatním a nabízíme jim řešení a také se díky komunikaci můžeme vyhnout z okamžitého zážitku. Na základě interpersonální komunikace vznikají vztahy a mohou vznikat i různé konflikty. (DeVito, 2008, s. 51)

Podle Mikuláčka (2010, s. 20) je komunikace shrnutím těchto charakteristik. Komunikace je nezbytná k efektivnímu vyjádření. Díky komunikaci se děje přenos a výměna informací v mluvené, psané, obrazové formě, nebo činnosti mezi lidmi. A je prostředkem pro vytváření a ovlivňování vztahů.

Pro mediaci je důležité propojení konfliktu a jeho řešení pomocí komunikace. Při mediaci je vhodné sledovat verbální i neverbální komunikaci pro lepší porozumění.

Komunikaci lze chápat jako šestidívné vyjádření chování, jako proces interakce. Lidské vztahy vznikají, upevňují se a opět zanikají, lidé se přitom vyjadřují o svých vnitřních procesech nebo stavech, sdělují si obsahy nebo vybízejí druhé k určitému chování. Není možné se mezilidským vztahům vyhnout, právě tak jako není možné nekomunikovat. (Kern et al., 1999, s. 241)

Konflikt a jeho příčiny

Konflikt je ve své podstatě dysfunkční komunikace, protože pokud selže komunikace, nastává konfliktní situace. (Holá, 2011, s. 45)

Při procesu, kdy spolu lidé komunikují, dochází ke spouštění interakčních mechanismů nebo k bariérám, z čehož vyplývají nejrozličnější konflikty. Ani tak nezáleží, o jaký konflikt se jedná, ale hlavní je, jaký k tomu zastaneme postoj. Velkými bariérami v komunikaci mohou být například naše hodnoty a vzorce chování, hodnoty a vzorce dané společností, vlastní vnímání světa kolem nás, komunikační styl jedince. (Týlková, 2012, s. 55)

Týlková ve své publikaci zdrazuje, že konflikt nemá jen negativní povahu, a že je vládnoucí na něj nazírat i z té druhé strany. Konflikt nás nutí ke změně rodinných i pracovních vztahů. Lidé by se konflikt bát neměli. Když se konflikt odehrává z pozice moci, kdy dochází k nerespektování zájmů druhých, úfitek z toho nemusí mít nikdy, nebo jen ta silnější strana. Konflikt je přínosný pro spolupráci, jak se obě strany ke sporu postaví, tak mohou konflikt

vnímat jako destruktivní nebo konstruktivní. Pro úspěšné řešení konfliktu je důležité konstruktivní přístup. Konflikty různých lidí nelze srovnávat. (2012, s. 61)

Při řešení sporu se mediátor snaží o co nejvíce rovnováhu mezi účastníky. Ale účastníci jsou ti, kteří rozhodují, jak se konflikt bude vyvíjet a nesou za to také plnou zodpovědnost. Mediátor pomáhá v hledání vhodného řešení. (Holá, 2011, s. 132)

Při práci s klienty musí mediátor umět identifikovat konflikt a měl by ho umět pojmenovat pro snadnější práci a pro reálnou cestu k jeho vyřešení. Existují různé druhy konfliktů a Týčková (2012, s. 65) uvádí následující. **Informační konflikty**, které vznikají nedostatkem informací, zkreslením nebo zamlčením. Doplnění údajů může vést k vyřešení konfliktu.

Vztahové konflikty vznikají na základě různých vnímání druhé osoby a jejího chování, následného hodnocení vzájemného vztahu v minulosti, přítomnosti a budoucnosti, což je doprovázeno silnými emocemi. Při mediaci dochází k pojmenování pravého stavu, jak se věci mají, a následuje důstojný rozchod, nebo se určí pravidla pro další soužití.

Hodnotové konflikty vznikají rozdílným vnímáním hodnotových vzorců chování, morálky, zvyků a víry. Tento typ konfliktu je nejsložitější. Problém může spočívat v rozdílných pravidlech, očekávání, jednání a v podmínkách. Při řešení těchto konfliktů je důležité, aby se účastníci, pokud konflikt chtějí vyřešit, naučili respektovat hodnoty druhých.

Strukturální konflikty jsou důsledkem zmatení rolí, například podřízení, neumění svou roli podřízeného přijmout a dostává se do konfliktu s autoritou. V procesu mediace jde o pochopení dané role a její přijetí. **Zájmové konflikty** vznikají při nepochopení a odmítání postupu druhého, jak věci dělá, nebo například jak uspokojuje své potřeby.

3.3 Rozvod manželství

Jak uvádí Bakalá (2006, s. 76), *š rozvod je úraz nejen pro dospělé, ale i pro děti, které tato životní zkušenost často vede k zopakování vztupených prožitků*. ÷

Podle českého statistického úřadu (2012) za rok 2011 muží i ženy nejastěji, a to v 89 %, označily jako příčinu rozvratu manželství obecné kategorie jako rozdílnost povah, názorů a zájmů. Ve srovnání s rokem 1991 tuto kategorii označilo 41 % mužů a žen. V případě, že se zaměříme na konkrétní příčinu rozvratu manželství, tak to byla u mužů i u žen soudem shledaná nevěra a to v 3,8 % na straně mužů a v 2,5 % na straně žen. Alkoholismus byl shledán jako druhá nejastější příčina rozvratu manželství u mužů. A u žen nejastěji o

rodinu. Ve 3 % případů rozvod soud neshledal zavinění muže a na straně ženy 5 % z celkového počtu 28,1 tisíc rozvodu manželství. (český statistický úřad, 2012)

Zánik manželství

Zákon o rodině č. 94/1963 Sb., který upravuje okrem zániku manželství také manželství jako takové, vztahy mezi rodiči a dětmi, výživné. Co se týče rozvodu manželství, zákon o rodině říká, že *soud může manželství na návrh některého z manželů rozvést, jestliže je manželství tak hluboce a trvale rozvráceno, že nelze očekávat obnovení manželského soužití a bere při tom v úvahu potřebiny rozvratu manželství.* Soud určí práva a povinnosti k dítěti pro dobu po rozvodu, hlavně komu bude dítě svěřeno do výchovy a jakým dílem budou oba rodiče přispívat na jeho výživu. Důležitým bodem pro naše účely v tomto zákoně je paragraf 26 odstavec druhý, kde se píše, že *šrozhodnutí o úpravě práv a povinností rodičů k dítěti může být nahrazeno jejich dohodou, která ke své platnosti potřebuje schválení soudu.* Soud vždy přihlíží k tomu, aby byly zajištěny nejlepší podmínky pro zdravý vývoj dítěte. Manželství nelze rozvést, dokud nenabude právní moci rozhodnutí o úpravě poměrů nezletilých dětí pro dobu po rozvodu, které vydá soud.

Při rozvodech a ve sporech o výchovu dětí nebo styk s nimi bývají pravidlem také znalecké posudky, které mohou být cenovány mezi sedmi až deseti tisíci korunami při zpracování jednoho znalce. Pokud posudek zpracovávají dva nebo více znalců, cena je až dvacet tisíc. Náklady za znalecký posudek bývá mezi oba účastníky rozděleny. A náklady na advokáta nese každý účastník soudního řízení sám. (Rodinná mediace, 2007, s. 5)

Podle zákona o rodině č. 94/1963 Sb. je možné se rozvést dvěma způsoby. Buď jde o sporný rozvod manželství, nebo o nesporný rozvod manželství. V případě nesporného rozvodu manželství musí účastníci předložit soudu sepsanou dohodu, ve které se účastníci písemně domluvili na majetkovém vypořádání, práva a povinnosti společného bydlení a vyživovací povinnost pro dobu po rozvodu v případě, že mají děti. K takové dohodě mohou dojít právem pomocí mediace, kde se ve které náležitosti sepisují hodně dopodrobna. Musíme zdůraznit, že veškeré, co figuruje v dohodě, si účastníci rozhodli sami. Dohodu schvaluje soud. Kdežto u sporného rozvodu je rozhodnutí vyřeno těmi stranou. Soud rozhodne o společném majetku, a také rozhodne o vlivu a výchově dětí. Podmínkou pro rozvod manželství je rozhodnutí o úpravě poměrů nezletilých dětí pro dobu po rozvodu, kde se e-í,

komu bude dítě svěřeno do výchovy a jak má každý z rodičů působit na jeho vlivu, a až toto rozhodnutí nabude právní moci, může být manželství rozvedeno.

Vždy, když se rodiče rozvádí a jsou tam tedy i děti, vlivu a výchovu dělá opatrovnický soud. Pokud jde o sporný rozvod manželství a figurují v něm i děti, je to pro děti psychickým, mnohokrát i citovým trápením, za které ale oni nemohou. Doposud bylo pro děti přirozené, že mají oba rodiče, kož má vypracované citové pouto a najednou je bezradné, jak to bude dál a kolikrát se za vzniklou situací vinní. Rodiče by nikdy neměli dopustit, aby si jejich dítě připsovalo vinu za jejich problémy. A když už se rodiče dostanou do situace, když přemýšlí o rozvodu manželství, měli by uvažovat o takových možnostech, aby jejich dítě trpělo co nejméně, protože ono za to přece nemůže.

Rozvodová mediace versus rozvodové řízení

Rozvodová mediace může působit jako prevence negativních jevů, které se objevují při rodinných krizích. Rož se s rozvodem rodičů setkává okolo 30 tisíc dětí. Pro rodiče a děti jsou to situace těžce zvladatelné. Často probíhají vyhrocené spory o tom, kdo dítě bude vychovávat a tímto dítě psychicky velmi silně trpí. Běžnou, ale smutnou praxí bývá, že v těchto sporech často vyhrává rodič bezohlednější než kvalitnější. Proto je důležité rodičům připomenout jejich rodičovské odpovědnosti za příznivý vývoj dítěte i poté, co se rozvedou. Předpokládáme, že pokud rodiče budou v této možnosti si zvolit takovou formu rozvodu, že nebudou nuceni soudit mezi sebou, tak se vyhneme minimálně tomu, že děti budou trpět rozvodem rodičů a nezanechá to na nich takové rány. (Bakalář, 2006, s. 100)

Rodinná mediace v oblasti rozvodu má spoustu výhod oproti soudnímu sporu. U mediace mají rodiče stále i po rozvodu rozhodovat o věcech, které se týkají jejich dětí, což u soudního sporu ne vždy funguje. Při mediaci je posílena úcta a důstojnost rodičů. U soudního sporu je to v opačnou naopak. Při mediaci se podporuje spolupráce a komunikace mezi rodiči a redukuje se nepřátelství mezi nimi. U mediace se klade důraz na plnění porozvodového uspořádání a hlavně mediace dává možnost si vyzkoušet porozvodové uspořádání před konečným rozhodnutím. Mediace nabízí širší rozsah možností a voleb v porozvodovém uspořádání výchovy dětí a styku s nimi. Výhodou mediace při rozvodu manželství je také možnost flexibilního uspořádání různých činností a programů tak, jak to vyžadují možnosti se potěby rodiny. To, co u soudního sporu nefunguje a u mediace ano je

zachování soukromí v osobních a rodinných záležitostech a minimum státního vměšování do rodinného života. Při rozvodové mediaci se minimalizují finanční výdaje rodičů, ale i daňových poplatníků. (Rodinná mediace, 2007, s. 4)

Možnosti eliminace rizik a negativních důsledků rozpadu rodiny - důsledky na výchovu dětí v rodině

Dobře vedená rodinná mediace působí jako prevence negativních důsledků rozpadu rodiny. V mediálním procesu a nakonec hlavně v sepsané dohodě je typické, že jde o stabilizaci optimálních poměrů dětí i rodičů. Je důležité rodičům připomenout, že i po té, co se rozvedou, povinnosti k dětem zůstávají, že rodičovská odpovědnost za pozitivní vývoj dítěte nezmizí spolu s manželstvím. Zdá se být v této oblasti klíčová spolupráce mediátorů a pracovníků orgánu sociálně-právní ochrany dětí, protože určí část rodičů tyto orgány vyhledávají s žádostí o pomoc při jejich krizových rodinných situacích. A včetně soudní řízení, kde figurují nezletilé děti se dělí za ústí orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Příslušné pracovníce orgánu tak mohou přispět k prevenci negativních vlivů rozvodu manželství na děti tak, že mohou účelně informovat o možnosti využít rodinné mediace. Stejně tak může doporučit psychologa, manželskou poradnu a další. (Bakalář, 2006, s. 101)

II. PRAKTICKÁ ÁST

4 POSTUP P I ZPRACOVÁNÍ VÝZKUMNÉ ÁSTI

Pro realizaci výzkumu jsem zvolila variantu smí-eného výzkumu a to proto, fe vzhledem k problematice jsem chtěla zjistit jaká je informovanost ve ejnosti o rozvodové mediaci ó to jsem realizovala dotazníkovým -et ením. A dal-ím cílem výzkumu je zjistit od odborník , jakým zp sobem by se dala rozvodová mediace více propagovat a dostat se tak více k lidem a na základ zji-t ní je cílem vytvo it výstup v podob informa ního letá ku a podobn .

4.1 Výzkumný problém a dí í otázky

Výzkumný problém:

Rozvodová mediace z pohledu mediátor , soudc a ve ejnosti. Jak více rozvodovou mediaci lidem p íblífit.

Dí í otázky pro kvalitativní ást výzkumu:

- 1) Jak se soudci dívají na rozvodovou mediaci?
- 2) Jak se soudci dívají na rozvodové ízení?
- 3) Jak se mediáto i dívají na rozvodovou mediaci?
- 4) Jak se mediáto i dívají na rozvodové ízení?
- 5) Stává se mediace, jako prost edek pro rozvod manželství v paralele se soudním ízením, vyhledávan j-í?
- 6) Je pot eba (rozvodovou) mediaci více propagovat a jak?
- 7) Pro koho je rozvodová mediace není vhodná a pro ?
- 8) Jaký dopad má rozvod pomocí mediace na d tí?

Dí í otázky pro kvantitativní ást výzkumu:

Je rozvodová mediace známá lidem ve Zlínském kraji?

- Zda lidé v dí, o co se jedná, kdyfl se ekne rozvodová mediace.
 - Co si p edstavují pod pojmem mediace?
 - Zda v dí o tom, fe existuje zp sob e-ení mezilidských konflikt prost ednictvím mediátora, který mediuje nap íklad rozvod manželství.

- Kde se lidé o mediaci dovedli, nebo kde by se o ní chtěli dovédt.
- Pěly by (lidé ve Zl.kraji) nad variantou rozvodové mediace v situaci, kdy by se chtěli rozvézt?
 - Dovedou si představit, kdy by navštívili mediátora při nějakém konfliktu, aby jim pomohl při jeho řešení?
 - Dovedou si představit, kdy by se rozvedli pomocí mediace? A za jakou cenu?
- V čem je výhoda rozvodové mediace?
- V čem je nevýhoda rozvodové mediace?
- Z jakých důvodů, nebo v jakém případě by se dotázaní pro rozvodovou mediaci rozhodli?
- Má rozvod pomocí mediace podle dotázaných na dlouhodobější dopad, než při rozvodu bez mediace?

4.2 Typ výzkumu, metody a výzkumný vzorek

V praktické části je zvolena forma smíšeného výzkumu a to proto, kdy se mi jedná v první řadě o subjektivní pohled a názor profesionálů, kterým je uvedená problematika náplní jejich pracovní činnosti, takže použiji v tomto případě polostrukturovaný rozhovor. V druhé řadě se zajímám o míru informovanosti ve věci ohledně této problematiky, v tomto případě potěbuji oslovit větší množství lidí, tudíž volím dotazník. Dotazník patří mezi výzkumné metody kvantitativně orientovaného výzkumu. Při použití dotazníkové metody má výzkumník dopředu formulované otázky, na které respondenti odpovídají písemnou formou (Chráška, 2007). Ale postupovat ve výzkumu budu jakoby opačně, první budou dotazníky, tak zjistím, jak je na tom ve věci a na základě toho potom budu dělat rozhovory s odborníky.

Smíšený výzkum je přístup, kde se kombinují kvalitativní a kvantitativní metody a techniky v rámci jednoho výzkumu. Máme dva typy smíšeného výzkumu. V prvním jde o to, kdy se metody míchají tak, kdy je nejprve sbírá data kvalitativní metodou, po jejich vyhodnocení následuje dotazníkové řešení a posledním krokem je dodatečně hloubkové dotazování vybraných dotázaných ve výzkumu. Ten druhý probíhá na základě smíšeného modelu a jde o to, kdy se používá kvantitativní a kvalitativní výzkum uvnitř jednotlivých fází výzkumu.

V první řadě se tedy určí výzkumné otázky, poté se provede výzkumné šetření a ze shromážděných dat se provede analýza a shrnutí. (Hendl, 2005, s. 84)

V tomto výzkumném šetření se řídíme dle druhého typu smíšeného výzkumu.

4.3 Základní vzorek:

Kvalitativní část výzkumu:

Volba výzkumného vzorku byla v případě rozhovoru zvolena dle metody prostého záměrného výběru přes instituce, jedná se o výzkum ve Zlínském kraji, takže jsem se snažila volit odborníky z tohoto regionu. Jedná se o soudce ze Zlínského kraje a poté o akreditované mediátory. Bohužel u mediátorů nastal problém, protože ve Zlínském kraji jich neprobíhá mnoho a na mou prosbu o účasti ve výzkumu nijak nereagovali. Tak jsem poslala tuto prosbu ve kterém akreditovaným mediátorům, z nichž se mi ozvaly pouze dvě mediátorky z Prahy z Asociace mediátorů ČR. Rozhovor jsem poté absolvovala s nimi v Praze v asociaci.

Kvantitativní část výzkumu:

Základní soubor tvořily dospělí osoby žijící ve Zlíně a blízkém okolí. Výběrový soubor tvoří celkem 109 osob starších 18-ti let žijících ve Zlíně a blízkém okolí. Vzorkem byly dospělí osoby, které byly vybrány prostřednictvím dostupného výběru a následně osloveny. Chtěla jsem, aby byl vzorek co nejpestřejší.

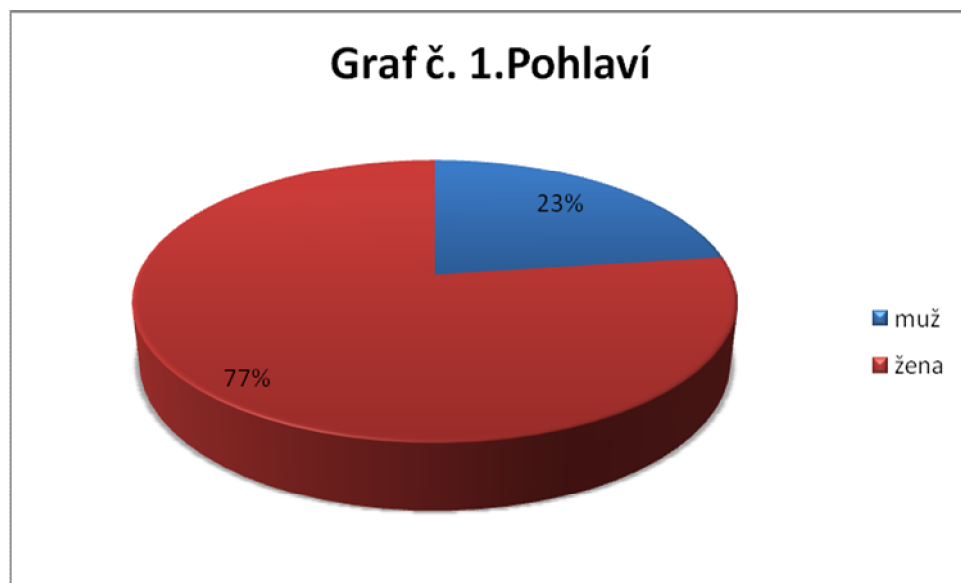
Otázky 1-5 v dotazníku jsou takzvané socio-demografické otázky, které při vyhodnocování vyúfijí k popisu výzkumného vzorku v kvantitativní části výzkumu.

Otázka . 1: Pohlaví:

Tabulka 1. Zastoupení jednotlivých účastníků výzkumu podle pohlaví

Pohlaví		Procenta
Muži	25	22,9357 %
žena	84	77,0642 %
Celkem	109	100 %

Obrázek 1. Pohlaví

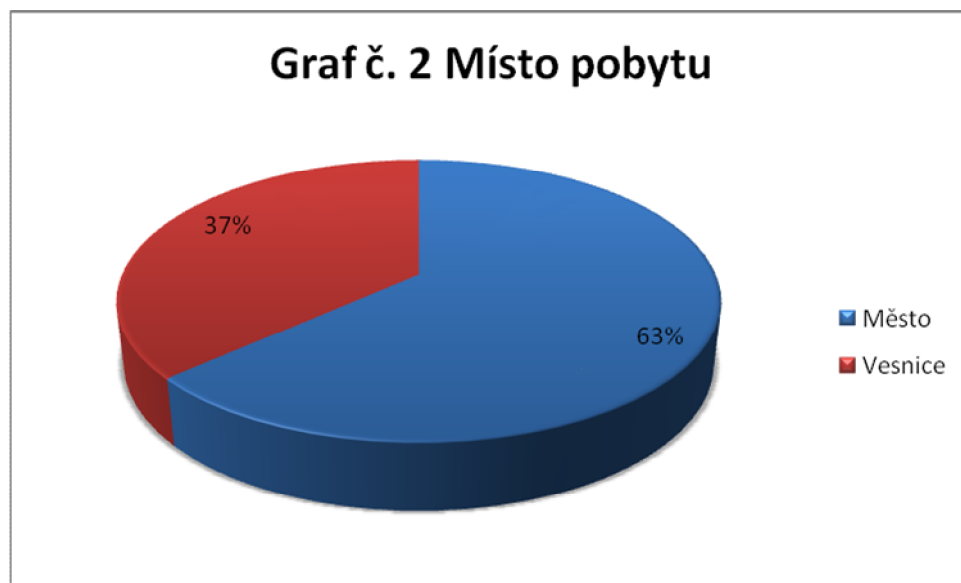
Graf číslo 1 nám ukazuje zastoupení jednotlivých respondentů podle pohlaví. Z celkového počtu 109 respondentů je 25 mužů, což je necelých 23 % a 84 žen, tedy 77 %.

Otázka . 2: Kde žijete?

Tabulka 2. Zastoupení jednotlivých účastníků výzkumu podle místa pobytu

Místo pobytu		Procenta
Město	69	63,3028 %
Vesnice	40	36,6972 %
Celkem	109	100 %

Obrázek 2. Místo pobytu

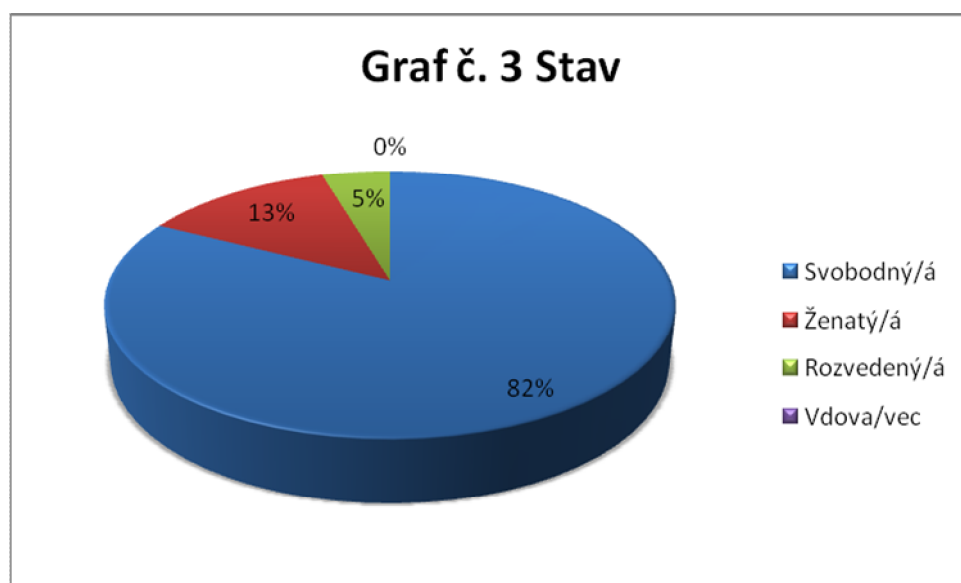
V grafu číslo 2 můžete vidět rozdělení respondentů podle místa pobytu. Účastníci žijících ve městě bylo více o 63 %. Z vesnice pak bylo 37 % respondentů.

Otázka . 3: Stav:

Tabulka 3. Zastoupení jednotlivých ú astníků výzkumu podle rodinného stavu

Stav		Procenta
Svobodný/á	90	82,5688 %
ženatý/á	14	12,8440 %
Rozvedený/á	5	4,5872 %
Vdova/vec	0	0
Celkem	109	100 %

Obrázek 3. Stav

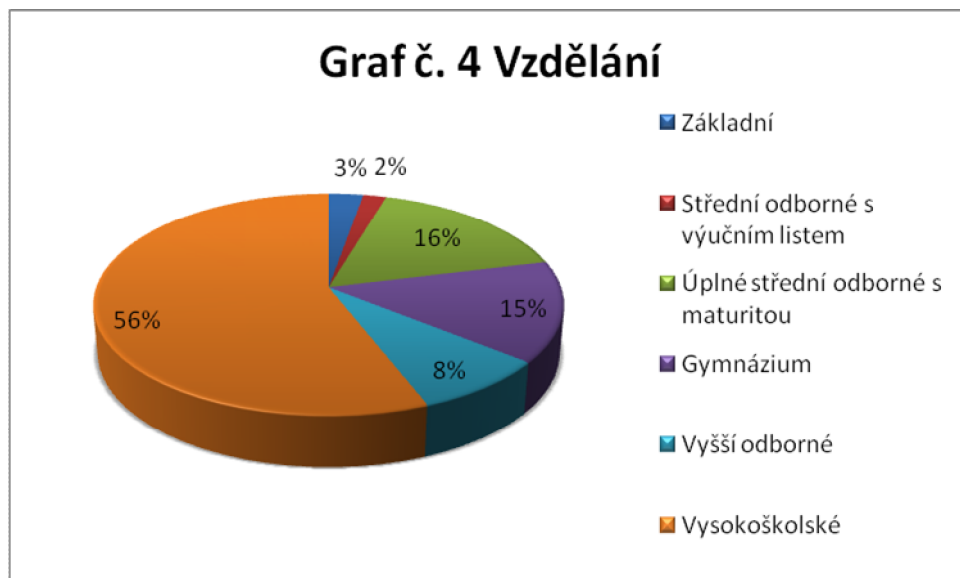
Z grafu číslo 3 můžeme vidět, že z celkového počtu respondentů je 82 % svobodných, poté 13 % ženatých, 5% rozvedených. A vdova nebo vdovec nebyl mezi respondenty řádný.

Otázka . 4: Nejvyšší dosažené vzdělání:

Tabulka 4. Zastoupení jednotlivých ústavních výzkumu podle nejvyššího dosaženého vzdělání

Vzdělání		Procenta
Základní	3	2,7523 %
Střední odborné s výučním listem	2	1,8349 %
Úplné střední odborné s maturitou	18	16,5138 %
Gymnázium	16	14,6789 %
Vyšší odborné	9	8,2569 %
Vysokoškolské	61	55,9632 %
Celkem	109	100

Obrázek 4. Vzdělání

Graf číslo 4 informuje o tom, že je mezi respondenty nejvíce vysokoškolsky vzdělaných lidí a to až v 56 %. 16 % účastníků výzkumu vystudovalo úplné střední odborné s maturitou. Gymnázium, jako své nejvyšší dosažené vzdělání označilo 15 % respondentů. Vyšší odborné vzdělání má 8 % účastníků výzkumu. 3 % respondentů mají, jako své nejvyšší dosažené vzdělání základní. A 2 % dotázaných má střední odborné vzdělání s výučním listem.

Technika výzkumu:

Pro sběr dat využiji nejprve dotazník ke zjištění informovanosti ve věci o rozvodové mediaci. A poté jsem zvolila polostrukturovaný rozhovor, jako nejvhodnější metodu pro získání kvalitativních dat, který budu realizovat se soudci a mediátory. Při rozhovoru budu

mít vytvořené určité schéma, které pro m bude závazné a dleflité bude pořadovat například do výstřední nebo upesnění odpovědi pro získání přesných dat.

Rozhovor nebo také interview se řadí mezi nejoblíbenější a nejvýhodnější metody pro sběr kvalitativních dat. Pro tento výzkum je zvolen polostrukturovaný rozhovor. Podle Miovského (2006, s. 159) je to nejrozšířenější metoda rozhovoru. Polostrukturovaný rozhovor vyžaduje technickou přípravu o vytvoření určitého schéma, tedy otázky, které budou pro tazatele závazné, ale mflé mnit jejich pořadí. Je dleflité rozhovor realizovat v klidném prostředí.

5 VYHODNOCENÍ VÝZKUMU

V následujících kapitolách popisujeme způsob zpracování dat. Dále pak popis výsledků z kvantitativní i kvalitativní části výzkumu.

5.1 Způsob zpracování dat:

Kvantitativní část výzkumu:

Data získané dotazníkovým –et ením budou vyhodnoceny klasickou popisnou statistikou a výsledky budou znázorněny graficky.

Kvalitativní část výzkumu:

Rozhovory budou nahrány na audiozáznam a následně doslovně přepsány. Dále data budou analyzovány metodou vytváření trs, vytvoří se tak kategorie hlavní a obecnější na základě spektru podobností. Při zpracování této části budou postupovat tak, že přepsané rozhovory s respondenty budou analyzovat po jednotlivých otázkách, přičemž otázky s blízkou tematikou, respektive odpovídně, slouží do jednotlivých kategorií. Následně pak v textu vyhledám výroky odpovídající jednotlivým kategoriím a pomocí metody vytváření trs výroky barevně rozliším do skupin a opoznamkují. Jak uvádí Miovský (2006, s. 221) metoda vytváření trs slouží k tomu, aby se jednotlivé výroky z rozhovorů mohly na základě vzájemného spektru zařadit do skupin (trs), čímž vznikají obecnější, induktivně zformované kategorie, které se vyznačují určitými opakujícími se znaky, určitým charakteristickým uspořádáním a podobně.

5.2 Vyhodnocení kvantitativní části výzkumu

Otázky 1-5 v dotazníku jsou tak zvané socio-demografické otázky, které při vyhodnocování vyvolávají výše k popisu výzkumného vzorku kvantitativní části výzkumu.

Otázky 5-9 jsou faktické zjišťovací, a dá se říct, že jsou obecnější a připravené pro jádro v cí.

Otázka . 5: Setkal/a jste se jifi ve va-í blízké rodin s n jakou konfliktní situací, kterou jste považoval/a za vážnou?

Tabulka 5. Zda se respondenti setkali s vážnou konfliktní situací

Ano	78	71,560 %
Ne	31	28,440 %
Celkem	109	100 %

Obrázek 5. Setkání s vážnou konfliktní situací

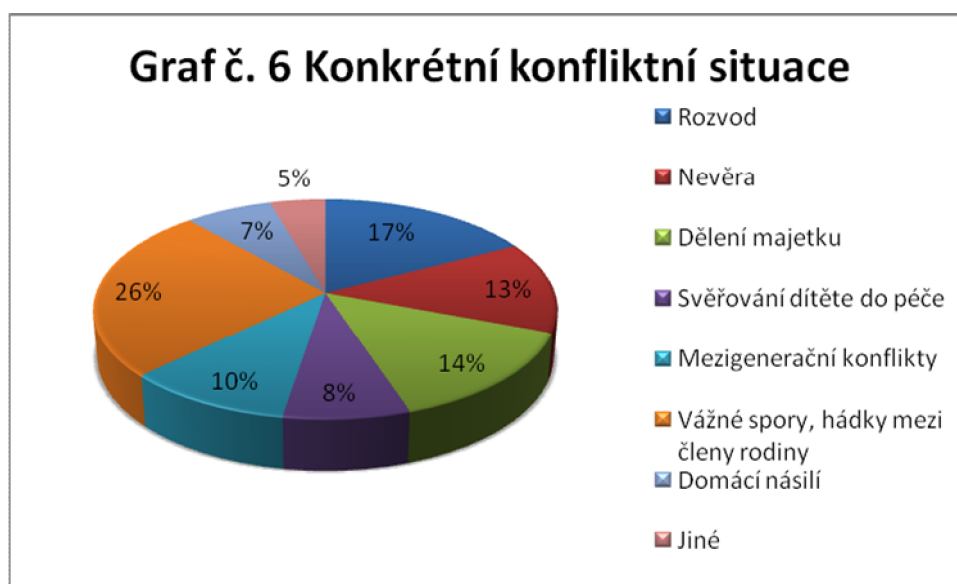
V grafu íslo 5 vidíme, že se lidé v 72 % ufi ve svém život n kdy setkali s vážnou konfliktní situací. A 28 % ú astník výzkumu m lo to -t stí, že je je-t fládná vážní konfliktní situace nepotkala.

Otázka . 6: Pokud jste v otázce 5 odpověděl/a ano, tak prosím vyplňte, o jakou nebo o jaké situace šlo: (v tomto případě můžete označit i více možností)

Tabulka 6. Setkání respondentů s konkrétními konfliktními situacemi

Konkrétní konfliktní situace		Procenta
Rozvod	27	17,3077 %
Nevěra	21	13,4615 %
Dělení majetku	22	14,1026 %
Svěřování dítěte do péče	12	7,6923 %
Mezigenerační konflikty	16	10,2564 %
Vážné spory, hádky mezi členy rodiny	40	25,6410 %
Domácí násilí	11	7,05128 %
Jiné	7	4,4872 %
Celkem	156	100 %

Obrázek 6. Konkrétní konfliktní situace

V otázce –esté mohli dotazovaní označit více konfliktních situací. Celkově byly označeny jednotlivé konflikty 156 krát. Z toho se nejvíce, jak nám ukazuje graf . 6, respondenti setkali ve svém životě s vážnými spory, hádky mezi členy rodiny a to ve 26 %. V 17 % to byl rozvod. Ve 14 % dělení majetku. Ve 13 % se setkali s nevěrou. V 10 % to byly mezigenerační spory. Se svěřováním dítěte do péče se setkalo 8 % respondentů. V sedmi procentech šlo o domácí násilí a v 5 procentech šlo o jiný konflikt. Respondenti psali například o pořídku rodinného domu, závislosti na alkoholu i drogách a o dlužích.

Otázka . 7: Jaké Vás napadají možnosti odborného řešení rodinných konfliktů ?

Tabulka 7. Možnosti řešení rodinných konfliktů

Možnosti řešení konfliktů		Procenta
Soudní řízení	42	38,532 %
Alternativní řešení	67	61,468 %
Celkem	109	100

Obrázek 7. Možnosti odborného řešení konfliktů

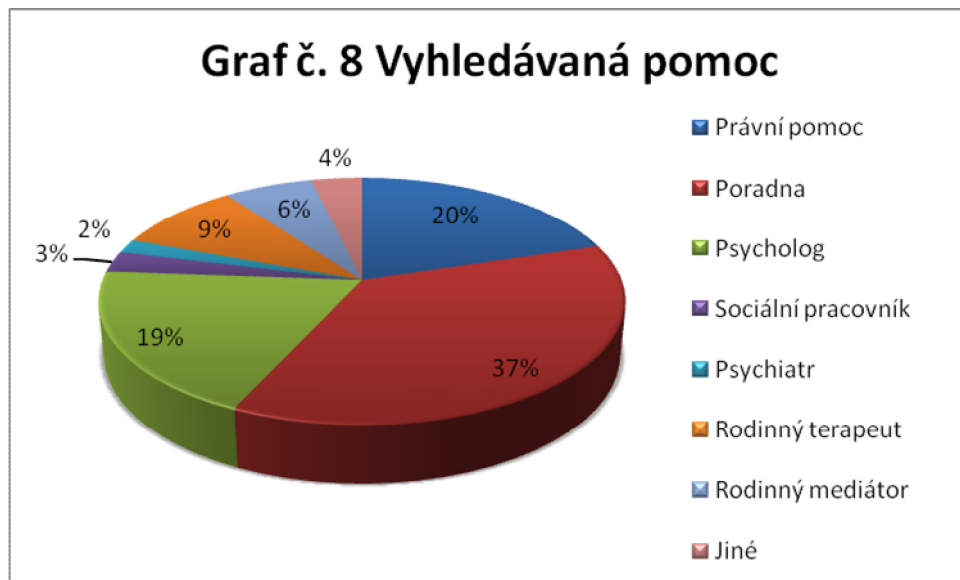
Z grafu 7 můžeme říct, že více jak polovinu lidí napadlo rodinný konflikt vyřešit jinak než soudní cestou. Alternativní řešení by zvolilo 61 % dotázaných a 39 % respondentů napadlo vyřešit konflikt soudní cestou. Jako alternativní řešení pro rodinný konflikt respondenti uvádějí následující: rodinné poradenství, mediální služba, psycholog, psychoterapie, terapie, komunikace, sociální pracovník, ukončení kontaktu, domluva.

Otázka . 8: V situaci, kdy byste se cht li i museli obrátit se svým problémem (konflikt s n kým) na odborníka, jakou službu byste se rozhodli využít?

Tabulka 8. Pro jakou službu by se respondenti rozhodli v konfliktní situaci

Odpov di		Procenta
Právní pomoc	22	20,1835 %
Poradna	40	36,6972 %
Psycholog	21	19,2661 %
Sociální pracovník	3	2,7523 %
Psychiatr	2	1,8349 %
Rodinný terapeut	10	9,1743 %
Rodinný mediátor	7	6,4220 %
Jiné	4	3,6697 %
Celkem	109	100 %

Obrázek 8. Vyhledávaná pomoc

Graf íslo 8 nám íká v p ípad , že by se respondenti ocitli v situaci, že by museli v hledat odbornou pomoc, tak nej ast jí a to v 37 % by se obrátili na Poradnu a hnad jako druhá volba by byla právní pomoc ó 20 %. Psychologa by vyhledalo 19 % dotázaných, 9 % rodinného terapeuta, 6 % rodinného mediátora, 4 % by hledalo jinde, a jak respond nti vysv tlovali, spor by vy e-ili sami. Ve 3 % by vyhledali sociálního pracovníka a nejmén respondent by nav-tívilo psychiatra.

Otázka . 9: Vyuffila/a jste jifln kdy slufleb vý-e uvedených institucí?

Tabulka 9 Vyuffití slufleb vý-e uvedených institucí

Instituce	Vyuffití	Procenta
ano:		
Právní pomoc	7	6,4220 %
Sociální pracovník	2	1,8349 %
Psychiatr	3	2,7523 %
Psycholog	6	5,5046 %
Poradna	1	0,9174 %
Terapeut	4	3,6697 %
Proba ní a media ní slufiba	1	0,9174 %
Ne, fládné	85	77,9817 %
Celkem	109	100 %

Tabulka íslo 9 nám íká, zda a jakých slufleb ze zmín ných v otázce 8 dotazování vyuffili. V necelých 78 % procentech ú astníci výzkumu nevyuffili fládné slufiby. Nejvíce v-ak vyuffili právní pomoci a to v 6 procentech a pak také slufleb psychologa v 5 %. A nejmén pak, ale p ece vyuffili respondenti slufleb sociálního pracovníka, psychiatra, slufleb poradny, slufleb terapeuta a slufleb proba ní a media ní slufiby.

Následující otázky 10-20 se v nují samotné rozvodové mediaci.

Otázka . 10: Sly-el/a jste jifl o mofnosti vyuffití rodinného media ního pracovníka (media ní služby) v procesu rozvodu manfelství?

Tabulka 10. Informovanost o vyuffití mediace v procesu rozvodu manfelství

Informovanost o vyuffití mediace p i rozvodu manfelství	Odpov di	Procenta
Ano, vím o tom	29	26,6055 %
Ne, to nevím	80	73,3945 %
Celkem	109	100 %

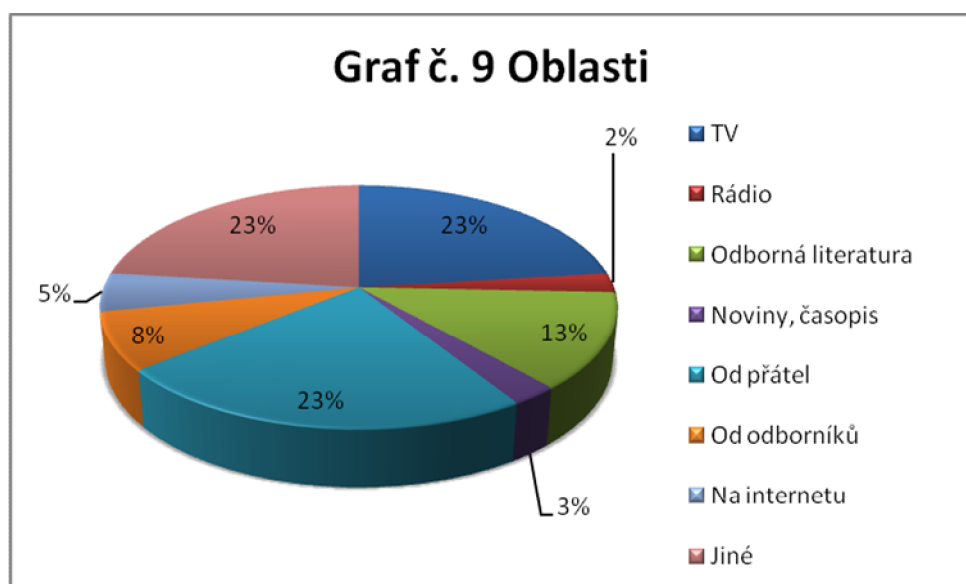
Z tabulky íslo 10 vyplývá, fe 27 % dotazovaných ví o mofnosti vyuffití mediace v procesu rozvodu manfelství a zbylých 73 % lidí o tom nikdy nesly-ela.

Otázka . 11: Pokud jste v otázce 11 odpověděl/a ano, napište prosím, kde jste se o této službě dověděl/a. (Máte možnost vybrat více odpovědí)

Tabulka 11. Oblasti, kde se respondenti dovědli o rozvodové mediaci

Oblasti	Odpovědi	Procenta
TV	9	23,0769 %
Rádio	1	2,5641 %
Odborná literatura	5	12,8205 %
Noviny, časopis	1	2,5641 %
Od přátel	9	23,0769 %
Od odborníků	3	7,6923 %
Na internetu	2	5,1282 %
Jiné	9	23,0769 %
Celkem	39	100 %

Obrázek 9. Oblasti

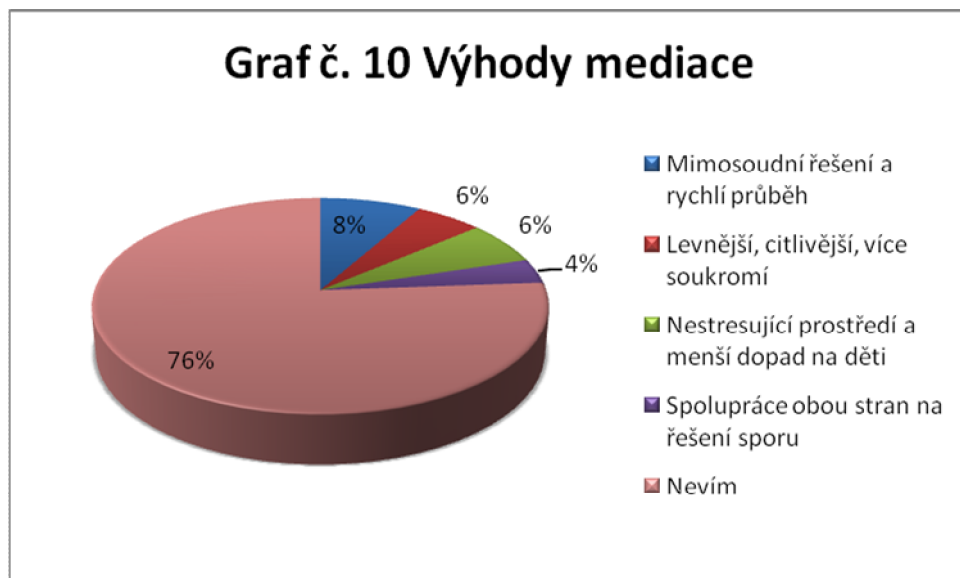
Z grafu číslo 9 vyjde, že těchto 27 % respondentů, co o mediaci ví, se o možnosti využít mediaci při řešení konflikt nejčastěji dovědli ve stejném poměru 23 % od přátel, v televizi a jinde, s tím, že uváděli při studiu, v poradně a v zaměstnání. 13 % se o ní dočetlo v odborné literatuře, 8 % se o ní dovědlo od odborníků. A pak v malém procentu to bylo z rádia, z novin či časopisu nebo na internetu.

Otázka . 12: Víte, jaké výhody rozvodová mediace nabízí?

Tabulka 12. Výhody mediace

Výhody		Procenta
ano, vím:		
Mimosoudní řešení a rychlý průběh	9	8,2569 %
Levnější, citlivější, více soukromí	6	5,5046 %
Nestresující prostředí a menší dopad na děti	7	6,4220 %
Spolupráce obou stran na řešení sporu	4	3,6697 %
Nevím	83	76,1468 %
Celkem	109	100 %

Obrázek 10. Výhody mediace

Graf 10. Nám ukazuje, jaké výhody znají dotazovaní v rámci mediace. Celých 76 % respondentů nezná žádnou výhodu mediace. Zbýlých 24 % zmíní ovšem výhody ve smyslu mimosoudního řešení a řešení má mediace rychlý průběh. Dále řešení není moc finančně náročné, řešení je citlivější a řešení je pro mediaci v tiché soukromí. Další výhodou, kterou zmínili respondenti bylo, řešení je u mediace nestresující prostředí a řešení má menší dopad na děti. Spolupráci obou stran na řešení sporu respondenti také uvedli jako výhodu.

Otázka . 13: Myslíte si, že rozvodová mediace má spíše nevýhody? Vypište jaké.

Tabulka 13. Výhody nebo nevýhody mediace

Odpovědi		Procenta
Má spíše výhody	27	24,7706
Výhody považují, ale má i pár nevýhod	13	11,9266
Nemohu posoudit, nevím, o co jde	69	63,3028
Celkem	109	100

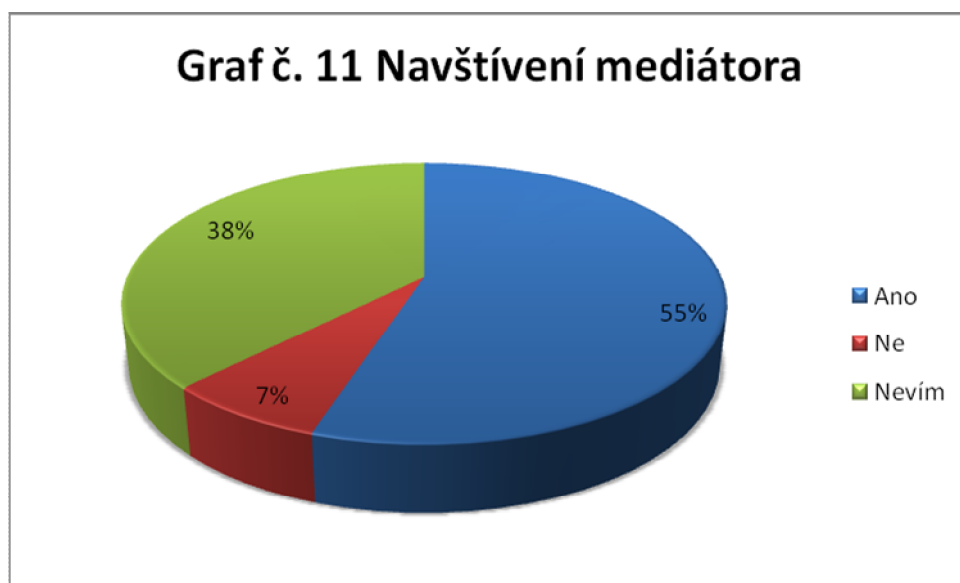
Z tabulky 13 vidíme, že 25 % dotazovaných si myslí, že mediace má spíše výhody. 63 % respondentů není jisté, jestli má výhody nebo nevýhody, protože nemají představu, co mediace je. A 12 % dotázaných uvedlo, že u mediace považují výhody, ale že má i nějaké nevýhody. Vypsali například, že není vhodná pro všechny případy, že mediace nebude levná služba a za nevýhodu mediace považují i neinformovanost veřejnosti.

Otázka . 14: Dovedete si představit, že byste navštívili mediátora při rozvodu manželství, aby Vám pomohl při jeho řešení?

Tabulka 14. Navštívení mediátora

Navštívení mediátora		Procenta
Ano	60	55,0459 %
Ne	8	7,3394 %
Nevím	41	37,6147 %
Celkem	109	100 %

Obrázek 11. Navštívení mediátora

Z grafu číslo 11 vyjde, že 55 % dotázaných si umí reálně představit, že by využili služeb mediátora při rozvodu manželství, pokud by se do takové situace dostali. 7 % respondentů s určitostí ví, že by naopak mediátora v této souvislosti nenavštívili. A 38 % dotázaných neví, jestli by ho navštívili nebo ne.

Otázka . 15: Myslíte si, že rozvod pomocí mediace má na děti menší dopad, než při rozvodu u soudu?

Tabulka 15. Má mediace menší dopad na děti, než u soudu

Odpovědi		Procenta
Ano	48	44,0367 %
Ne	12	11,0092 %
Nevím	49	44,9541 %
Celkem	109	100 %

Obrázek 12. Má mediace menší dopad na děti, než u soudu

Jak ukazuje graf číslo 12, 45 % dotázaných neví, jestli má rozvod pomocí mediace menší dopad na děti, než u soudu. 44 % respondentů si myslí, že menší dopad rozvod manželství pomocí medice na děti má. A 11% dotázaných si nemyslí, že rozvod pomocí mediace má na děti menší dopad, než při rozvodu u soudu.

Otázka . 16: Víte o n kom z Va-eho okolí, kdo slufeb mediátora vyuffil v souvislosti s rozvodem manželství?

Tabulka 16. Vyuffití mediace známým

Odpov		Procenta
Ano	4	3,6697 %
Ne	105	96,3303 %
Celkem	109	100 %

Obrázek 13. Známy vyuffil mediaci

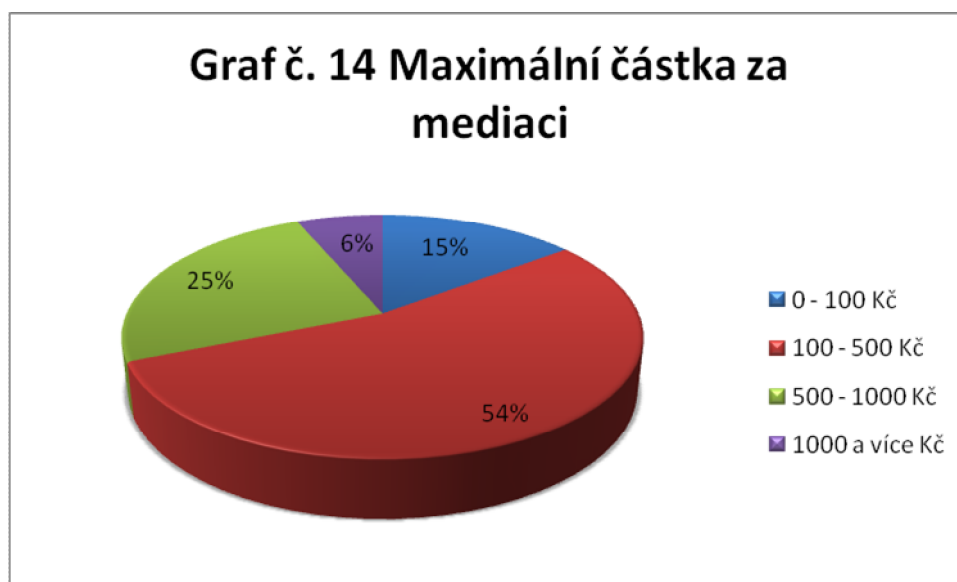
Z grafu íslo 13 je evidentní, fe celých 96 % respondent nezná nikoho, kdy by mediace vyuffil v soivislosti s rozvodem manželství. A 4 % dotázaných n koho takového zná.

Otázka . 17: Kolik byste byl/a ochoten/ochotna za tuto slufbu zaplatit (za jedno sezení)?

Tabulka 17. Maximální částka za mediaci

Maximální částka za mediaci		Procenta
0 - 100 K	16	14,6789 %
100 - 500 K	59	54,1284 %
500 - 1000 K	27	24,7706 %
1000 a více K	7	6,4221 %
Celkem	109	100 %

Obrázek 14. Maximální částka za mediaci

V grafu číslo 14 vidíme, že 54 % respondentů by za mediaci zaplatilo maximálně 500 Kč . 25 % dotázaných by maximálně za mediaci zaplatilo 1000 Kč . 15 % účastníků výzkumu by za mediaci dalo nejvíce sto korun. A 6 % dotázaných by za mediaci zaplatilo 1000 a více korun.

Otázka . 18: Um la byste popsat, co podle Vás znamená rozvodová mediace?

Tabulka 18. Co je rozvodová mediace

Odpov		Procenta
Mediaci popsali	40	36,6972 %
Mediace nepopsali	69	63,3028 %
Celkem	109	100 %

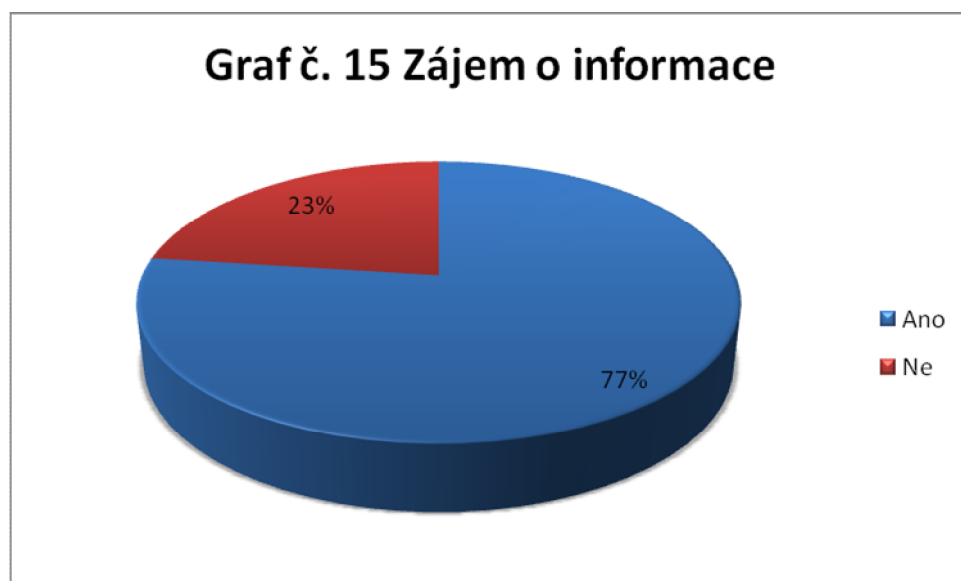
U otázky íslo 18 respondenti nedokázali v 63 % procentech rozvodovou mediaci popsat. A v 37 % procentech se o to pokusili. V t-inou ji popisovali jako: Rozvodová mediace je proces nalézání kompromisního e-ení, stejn výhdného pro ob strany. Nebo jako proces, kdy za p ítomnosti nestranného odborníka se pomáhá stranám dosáhnout toho, eho dosáhnout cht jí. Nebo jako e-ení rozvodu a porozvodové situace prost ednicvím neutrálního pracovníka. A také psali, fe rozvodová mediace je proces, kdy výsledkem je dohoda mezi stranami.

Otázka . 19: Cht l/a byste se o rozvodové respektive o rodinné mediaci dov d t více informací?

Tabulka 19. Zájem o mediaci

Odpov		Procenta
Ano	84	77,0642
Ne	25	22,9358
Celkem	109	100

Obrázek 15. Zájem o mediaci

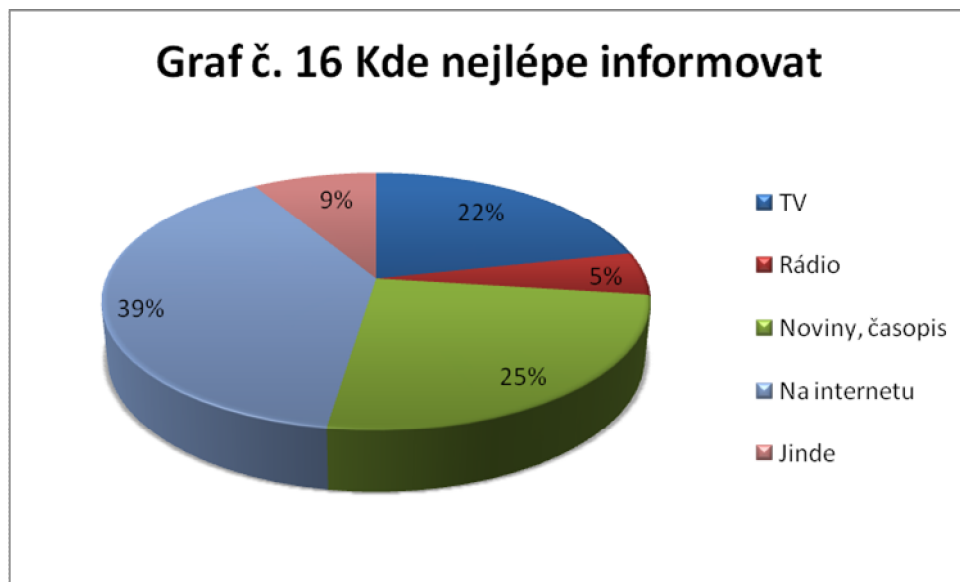
Z grafu íslo 15 je patrné, fle 77 % respondent by se cht lo o rodinné mediaci dov d t více informací. A 23 % dotázaných nemá zájem o informace o rodinné mediaci.

Otázka . 20: Kde nejrad ji byste se o rodinné mediaci cht l/a dov d t?

Tabulka 20. Kde nejlépe informovat

Kde informovat		Procenta
TV	40	21,6216 %
Rádio	10	5,4054 %
Noviny, asopis	47	25,4055 %
Na internetu	72	38,9189 %
Jinde	16	8,6486 %
Celkem	185	100 %

Obrázek 16. Kde nejlépe informovat

Nejvíce respondent ozna ilo internet, jako místo, kde by se cht li o rodinné mediaci dov d t více a to 39 % respondent . 25 % dotázaných by nejrad ji informace na-li v novinách i asopisech. V televizi by se o ní cht lo dov d t 22 % dotázaných. 5 % ú astník výzkumu by nejrad ji informaci sly-elo v rádiu a 9 % n kde jinde, například ve -kole, od známých, v odborné literatu e, na praxi, na n jaké p edná-ce i v poradn .

5.3 Vyhodnocení kvalitativní ásti výzkumu

V této ásti diplomové práci uvedeme výsledky z rozhovor , které jsem vyhodnocovala metodou vytvá ení trs .

Pohled mediátor a soudce na rozvodovou mediaci a rozvod u soudu bez mediace.

Rozvodovou mediaci chápou mediátorky tak, že je potěeba ji brát jako mediaci především. Protože dle nich je mediace jen jedna a ať podle kterého konfliktu má svá specifika. Mediace je tedy dle názoru mediátorek proces, který dává šanci na to, aby se lidé dohodli jinak, než z pozice moci. Umocňuje nalézt takové řešení, které, co nejvýše možnou měrou odráží potřeby, zájmy a možnosti, a které bude vyhovovat obou z nich. Mediace je dle nich proces, který zlepšuje momentální situaci a zabývá se především uspořádáním různých záležitostí. Mediace je dohoda smírnou cestou.

Pohled na rozvodovou mediaci z pohledu soudce je malinko problematictější. Víkají, že variant mediace v rámci rozvodu existuje více. Jedna varianta mediace vychází z obanského soudního řádu, kdy soudce může mediaci nařídít a to jedině s mediátorem zapsaným v seznamu mediátorů, který vede ministerstvo spravedlnosti České republiky. Takle možnost je velmi omezená, takže zkušenosti z praxe zatím žádné nejsou, ale předpokládají, že by tato varianta mohla fungovat dobře, protože mediátory budou opravdu profesionální a že by opravdu mohli lidem pomoci. Druhá varianta je, že roli mediátora převzou sami soudci. To je dle nich možné. Ale v tomto případě se jedná o mediaci jen v takových případech, že si účastníci nejsou jistí, zda se rozvézt chtějí, tak se tato autorita snaží pomocí jakési mediace oba usmířit, nebo jim doporučí jinou odbornou pomoc. Pokud se podíváme, jak mediaci soudci definují, bylo by to následujícím způsobem. Mediace je dle nich řešení konfliktu a dosažení dohody bez intervence státní moci, tedy smírné vyřešení sporu bez zásahu státu. Dá se říct, že co se týče samotné definice se soudci s mediátory shodují. Ovšem, co se týče jakéhosi chápání a fungování v procesu, máme shledávat určité nesrovnalosti.

Mediátoři i soudci se shodují v té věci, že je mediace určitě vhodná v procesu rozvodu manželství. Mediátoři víkají, že je to především proto, že při rozvodu manželství si oba účastníci procházejí těžkým obdobím a pro lepší zvládnutí je dobré, aby pochopili jejich úkoly, které musí zvládnout a mediace je pro ně varianta, jak je tím procesem rozvodu provázet a podporovat, aby ve kterékoli záležitosti zvládli s co nejmenšími dopady jak pro ně tak hlavně pro děti. Soudci vidí vhodnost mediace v tomto kontextu především v tom, že se manželé nakonec nerozvedou a usmíří se. Pak také v tom, že pomocí mediace se rodiče dohodnou ohledně dětí na výchovu a vliv, tedy v případě, že se rozvézt nadále chtějí. Vhodná mediace je dle nich také z důvodu, že se účastníci sporu dohodnou na majetkovém

vypořádaní. Mediaci tedy lidem v procesu rozvodu může pomoci tak, že je toto klíčové období úplně nezničí.

Mediaci v procesu rozvodu lidé využívají velmi málo. Mediátorky jednohlasně konstatovaly, že je to proto, že se o mediaci ví velmi málo. Mediaci není u nás ještě dostatečně známá a využívána. Uvádí také dále, že se u nás lidé bojí nebo nejsou zvyklí rozhodovat o svém vlastním osudu a raději za sebe nechají rozhodnout soud. Soudci se na problematiku dívají z právního hlediska. Říkají, že zatím nejsou kvalifikovaní mediátoři, protože na seznamu mediátorů, co má zveřejňovat ministerstvo spravedlnosti, ještě v době, kdy jsem prováděla rozhovory, nebyl zapsán ani jeden mediátor a tak pro nás tento institut nemohl být využitelný a o jiných možnostech mediaci nevěděli. Po obeznámení, že existuje Asociace mediátorů ČR, že zde získají mediátory a udělují akreditace, shledali dále nevyužívání této služby v nevdůvodnosti odborné veřejnosti a v neinformovanosti veřejnosti obecně.

Rozvod manželství v soudním řízení se děje buď sporným, nebo nesporným způsobem. Bez využití mediaci je zde nevýhodou, že soud rozhoduje na základě norem, práv a povinností a nee-í se zde řešit konkrétní konflikty a podle mediátorek, aby se lidé mohli posunout dál, potřebují tyto konflikty urovnat. Soud totiž vysloví rozhodnutí i rozsudek, ale ufl nee-í co a především jak se věci budou mít do budoucna. A v mediaci se e-í záležitost dopodrobna a po sepsání dohody každý z účastníků ví, o co a jak se má postarat. Mediátorky zdrazují, že ne vždy k dohodě dojde, a proto je dobré, že soud máme, protože někdo rozhodnout musí a účastníci toho sami schopní nejsou, mediátor za ně rozhodnout nemůže, tak přichází na řadu autorita. Stejně tak říkají soudci, že rozvodové řízení, tak jak je koncipované má svůj smysl, protože dle nich, kdyby to bylo jednodušší, lidé by se chtěli rozvádět při každém menším konfliktu, ale takto mají lidé, dle nich, v této motivaci e-ít spory jiným způsobem. Výhodu rozvodového řízení vidí soudci v tom, že máme tedy ten rozvod sporný nebo nesporný. Když u toho nesporného je rozsudek vydan na základě dohody. U sporného rozvodu uvádí, že se zjišťují příčiny rozvratu manželství a je na rozhodnutí soudu, jak spor dopadne.

Co se týká výhod mediaci, zmíní uží mediátorky dobrovolnost, protože pro úspěšný průběh mediaci je důležité, aby účastníci vstupovali do procesu dobrovolně. Obrovskou výhodou mediaci je sepsání dohody, se kterou poté účastníci jdou k soudu, když ufl ten proces je potom velmi rychlý a bez zádrhel a vynaloží tak i méně finančních prostředků. Mediaci, především tato rozvodová stojí účastníky ale mnoho sil i času, ale dle mediátorek je to

mnohem méně jít proces, než sporný rozvod před soudem. Neposlední výhodou je, že jsou dle těchto lidí velmi velkým psychickým újmám. Soudci vidí především výhodu mediace v tom, že je možnost díky ní rozvod odvrátit. Výhodou mediace dle soudců je vyřešení sporu mezi oběma účastníky bez toho aniž by to v nich zanechalo hluboké rány, tudíž je výhodou, že jsou nadále spolu schopni komunikovat. Soudci se shodují s mediátory, že rozvod s pomocí mediace má menší dopad než dříve, ale je časová náročná.

Vhodnost i nevhodnost mediace

Podle mediátorů by mělo 99 % procent rozvodový pár vyřešit mediací, protože se s ní dá spousta konfliktů a problémů napravit. Naopak ale není mediace vhodná pro lidi, kteří jsou přesvědčení, že jediným možným postupem ke konfliktu je, že jeden prohrává a druhý vyhrává. Jinými slovy se mediace nehodí pro lidi, kteří jsou v takové fázi, že si vzájemně schválně škodí, tedy v destruktivní fázi. S tím se shodují i názory soudců.

Mediátor

Podle samotných odborníků z oblasti mediace by mediátor měl být člověk, který je profesně připravený a to v oblasti sociologie, psychologie, práva a pedagogiky a měl by projít kvalitním tréninkem, kde získá praktické dovednosti. Měl by být schopen lidi přijímat bez předurčení a sám se nesmí bát konfliktu. S plným respektem musí přijímat to, co lidé hovoří. Ze zásady nedlhat a neohodnotit, neřešit, neradit. Dle soudců musí mít mediátor znalosti z oblasti psychologie a práva.

V České republice není dostatek kvalitních mediátorů, kteří by se této problematice doopravdy věnovali. Podle mediátorů, i přes to, že je jejich počet v posledních letech stovky, tak se tomu nevěnují, protože je to neúspěšné. A to proto, že se o této službě málo ví, i když reálná potřeba této služby na trhu je. Soudci se doposud s mediátorem, který by se mediací zabýval, ještě nesetkali. O Asociaci mediátorů ČR slyšeli poprvé. Ale mají pozitivní zkušenost s kolegy, kteří se snažili poskytnout jako mediátory.

Je mediace vyhledávaná, nebo ne; a zkušenosti s rozvodovou mediací v praxi

Mediátorky se setkávají s rozvodovou mediací ve své praxi v 80 až 90 procentech. S tím čím dál tím více jde o nesezdané páry, čím více jde o nesezdané rodiče. Podle nich se dá říct, že je to tak úplně naopak, že se partneři rozcházejí a že se partneři rozvádějí pomocí mediace. Soudci ve zlínském kraji se s tím, že by účastníci sporu vyřešili předpřehledem k soudu služeb

mediátora, jako mediátora z povolání, je-t nesetkali. Nebo o tom neví, protože dle nic to z dohody poznat nejde, zda ji sepsaná s pomocí mediátora.

Podle zkušeností mediátorek se dá říct, jelikož se o mediaci trochu více ví, psalo se o ní v novinách a mluvilo v televizi, tak o ní v poslední době větší zájem je. A dá se říct, že pokud jsou lidé v situaci, že přemýšlí o rozvodu a zároveň ví o mediaci jako o pomoci při rozvodu manželství, tak této službě vyufflíjí. Soudci nedokáží tuto skutečnost komentovat, dá se jen předpokládat z faktu, že stoupá počet rozvedených manželství nesporným rozvodem prostřednictvím dohody, že stoupá i zájem o mediaci. Ve využití služeb mediátora hraje důležitou roli dostatečné pokrytí regionu kvalitními mediátory.

Dopad rozvodu manželství pomocí mediace na děti

Proces mediace je založený na tom, že rodiče jsou ti, kteří jsou zodpovědní za to, jak budou vypadat jejich životy a především životy jejich dětí, tudíž by neměli dovolit za sebe nechat rozhodovat jiné. Děti by měly být hlavním zájmem rodičů. Musí se rodiče k tomu umět postavit tak, aby řešení bylo co nejpříjemnější pro všechny, ale především pro děti, které za jejich problémy nemohou. Mediátor pomáhá nalézt to nejlepší řešení, ale veškerá rozhodnutí jsou na domluvu rodičů. V tomto má rozvodová mediace velkou výhodu, na děti je tato metoda obzvláště citlivá a v dohodě je starost o děti sepsána do detailu a s apelem na budoucnost. Protože se v ní přejí nejen, kdo a co bude zabezpečovat, ale přejí se v ní i jakým způsobem. To fékladný soud neví. Děti si tak nesou mnohem méně následky než ze sporného rozvodu před soudem. Podle soudců, v případě nesporného rozvodu ty dopady na děti budou nejspíše stejné, jako s rozvodem pomocí mediace. U sporného rozvodu může mít mediace v tomto směru pozitivní vliv.

6 SHRNU TÍ VÝZKUMU A DOPORU ENÍ PRO PRAXI

Obecn ě lze říci, že o mediaci, jako o metod ě pomoci p ě procesu rozvodu manželství se ví velice málo v naší společnosti. Celých 73 % lidí o této metod ě nikdy neslyšeli. Zbýlých 27 % lidí někdy o mediaci slyšelo, ale jen 24 % lidí zná jakou výhodu mediace. Nejvíce účastník výzkumu shledalo výhodu v tom, že spor pomocí mediace se řeší mimosoudní cestou a má rychlejší průběh. Velkou výhodu shledávali v nestresujícím prostředí a hlavn ě, že rozvod řešený pomocí mediace má menší dopad na děti. Stejn ě tak tuto výhodu vyzdvihují odborníci – jak mediátorky tak soudci. Dále pak odborníci vidí výhodu především v tom, že do procesu mediace lidé vstupují dobrovolně. A největší výhodou dle odborníků je sepsání dohody, na které se účastníci dohodnou pomocí vzájemné komunikace a rozhodnou se sami, jaká rozhodnutí v ní budou. Tak dosáhnou k dohodě, se kterou oba souhlasí a jsou připraveni plnit veškeré náležitosti, což je pro ně obrovskou výhodou do budoucna a eliminují se tak rizika vzniku dalších nedorozumění. Jedna třetina dotázaných v dotazníkovém šetření si myslí, že rozvodová mediace má spíše výhody. Odborníci jsou v tomto ohledu mnohem optimističtější a dá se říct, že řešení sporu formou mediace je dle nich nejvýhodnější možná cesta, pokud oni sami se nedokáží dohodnout. To, že tolik málo lidí ví o výhodnosti mediace je dáno především tím, že mediaci neznají. Celých 63 % respondentů nemohlo posoudit, zda je mediace výhodná či nikoli, protože nevěděli, co mediace je. Ale na druhou stranu v otázce, zda si respondenti dovedou představit, že by využili mediátora p ě rozvodu manželství, tak v 55 % odpovídali, že dokázali a jenom v 7 % by mediaci v tomto případě nevyužili a zbylí respondenti nevěděli, zda by toho využili nebo ne. Odborníci se shodli na tom, že faktory ovlivňující to, zda si lidé mediaci zvolí, jsou především v neinformovanosti a v nedostatečném pokrytí profesionálních mediátorů. Mimoto může být rozhodující i cena. Z dotazníkového šetření je zřejmé, že 54 % lidí by za jedno sezení mediace bylo ochotno zaplatit až 500 Kč, 25 % lidí by klidně zaplatilo až 1000 Kč a dokonce 6 % dotázaných by za tuto službu zaplatilo více jak 1000 Kč. Do stokoruny by za mediaci zaplatilo 15 % lidí. Z toho se dá konstatovat, že co se týče finančních prostředků, by lidé ve většině případů byli ochotni investovat 500 Kč a více za jedno mediální sezení.

Mediaci v procesu rozvodu manželství lidé využívají velmi málo. Mediace není u nás ještě dostatečně známá a využívána, ale podle zkušeností mediátorek se dá říct, jelikož se o mediaci přece jenom trochu více ví, psalo se o ní v novinách a mluvilo v televizi, tak o ní

v poslední době v té zájem je. A dá se říct, že pokud jsou lidé v situaci, že přemýšlí o rozvodu a zároveň ví o mediaci jako o pomoci při rozvodu manželství, tak této službě využijí. Ve využití mediátora hlavní roli dostane ne pokrytí regionu kvalitními mediátory.

Pokud jde o rozvod s dětmi, tak právony by měly být hlavním zájmem rodičů. Mediátor pomáhá nalézt to nejlepší řešení, ale veškerá rozhodnutí jsou na domluvu rodičů. V tomto má rozvodová mediace velkou výhodu, na děti je tato metoda obzvláště citlivá a v dohodě je starost o děti sepsána do detailu a apelem na budoucnost. Protože se v ní přemýšlí nejen, kdo a co bude zabezpečovat, ale přemýšlí se v ní i jakým způsobem sobem. Děti si tak nesou mnohem menší následky než ze sporného rozvodu před soudem.

Doporučení pro praxi

Předpokladem je, že kdyby se o mediaci vědělo více, kdyby byla rozšířená více mezi lidmi, tak by se i více využívala. To si myslí, jak mediátorky, tak soudci. Z dotazníkového šetření je zřejmé, že celých 77 % respondentů by mělo zájem se o mediaci dovědět více informací, takže je evidentní, že o informace by lidé stáli v této souvislosti. Základní otázkou je, kde se lidé mohou o rodinné mediaci dovědět. Nejvíce lidí, kteří řeší svou tíživou rodinnou situaci, se o možnosti využití mediace dovídají od orgánu sociálně právní ochrany dětí. Ale to je v té době a v době, kdy jsou tyto problémy vážného charakteru. Protože tím, že se vyřeší méně závažné konflikty, které tím vážným zpravidla nedojde. Jak říkají mediátorky, veškerá pozitiva, co mediace má by se měly využívat především jako prevence těchto vážných konfliktů. A aby to tak mohlo fungovat je zapotřebí mediaci více propagovat, aby ji lidé mohli využít dříve, než dojde k úplnému rozvratu rodiny. Ve výjimečných případech se stává, že mediaci doporučí soudce nebo advokát. Je proto nutné, aby instituce jako OSPOD, soudy a mediace v dané lokalitě úzce spolupracovaly a nebraly se jako konkurence. Proto je v první řadě nejdříve informovat o metodě mediace odbornou veřejností. A zároveň je důležité mít dostatek kvalitních mediátorů v dané lokalitě a v té dané lokalitě se snažit o tu propagaci. Když se mediace provádí v menší lokalitě, je v té pravděpodobnost, že se bude mezi lidmi šířit rychleji a jak mediátorky říkají, nejlepší reklamou je spokojený klient. Mediátorky i soudci se shodují v tom, že kvůli většímu využití mediace by mohl také přispět stát a to finančními prostředky, aby se tak stala tato služba pro klienty finančně dostupnější.

Praktickým doporučením pro praxi je vytvoření informačního letáku o rozvodové mediaci. V letáku je výstižně vysvětlen pojem mediace a jsou v něm základní informace o rozvodové mediaci. Pro a kdy nejlépe ji využít.

Otázka, jak pomocí mediace předejít vážným rodinným konfliktům je na místě. Podle výzkumu ale je zřejmé, že nejdříve je informovat veřejnost o této metodě. Informační letáky by se nejlépe mohly dostat k lidem na obyčejných veřejných místech, jako jsou divadla, kina, obvodní lékaři, zubní stomatologové, školy, koupaliště, zoologické zahrady a například také nemocnice. U letáku je důležité, aby byl přehledný. Návrh letáku přikládám v příloze.

ZÁV R

Cílem diplomové práce bylo zjistit, jak se na rozvodovou mediaci dívají odborníci, tedy mediátoři a soudci a cílem také bylo zjistit, zda je veřejnost informovaná o metodě mediace.

Teoretická část diplomové práce je zaměřena na základní pojmy související s projednávanou problematikou. Následuje stručný pohled do historie mediace. Součástí kapitoly mediace je její definování, jaké má principy a cíle. Také uvádíme, jaké vztahy v mediaci mohou vzniknout. Mediace je proces, proto další částí této práce je popis jednotlivých fází mediace a jaké techniky v procesu mediace mohou být využívány. Další kapitolou je mediace v praxi, kde popisujeme postavení a status mediace. Důležitou součástí kapitoly je popis výhod a přínosů mediace. V další části jsou popsány oblasti mediace, kde může být aplikována. Mediátor a jeho role, tak zní další v této kapitole a v rámci ní zmíníme, jaké vzdělání je potřeba k tomu, aby se člověk mohl stát mediátorem. Následuje další kapitola, kde popisujeme rodinnou mediaci a problematiku rozvodu manželství. Nedílnou součástí práce je část věnovaná komunikaci a konfliktu. Na základě zpracování teoretické části diplomové práce se domnívám, že cíl této části byl splněn.

V rámci diplomové práce jsem provedla výzkumné šetření, kde jsem zjistila, jak se na rozvodovou mediaci dívají odborníci, tedy mediátoři a soudci a zda je veřejnost informovaná o metodě mediace. Důležitým cílem bylo zjistit, jestli zájem o mediace postupem času stoupá. Také mě zajímalo, jestli je potřeba mediaci více propagovat a pro koho je nebo není mediace vhodná. V neposlední řadě bylo cílem zjistit, zda má rozvod pomocí mediace menší dopady na děti než rozvod pouze soudní cestou.

Z výzkumu vyplývá, že informovanost o mediaci je velmi nízká a to jak u obecné veřejnosti tak i u té odborné. Pro větší využívání této metody je nutné ji více propagovat a také je nutné mít více profesionálních mediátorů v daných lokalitách. Podle odborníků lze říci, že je možné pozorovat ve využívání mediace nepatrnou vzestupnou tendenci.

Můžeme konstatovat, že rozvodová mediace má velkou výhodu. Pro děti je tato metoda obzvláště užitečná a v dohodě je starost o dítě sepsána do detailu a s apelem na budoucnost. Protože se v ní přejí nejen, kdo a co bude zabezpečovat, ale přejí se v ní i jakým způsobem. Děti si tak nesou mnohem menší následky než ze sporného rozvodu před soudem.

Co se týče mediace v praxi, panuje u nás poněkud rozpačitá atmosféra a nejednotnost. Za prvé. Principem mediace je dobrovolnost, ale poté, co vešel v platnost zákon o mediaci, mohly být mediace nařízeny soudem. To vyvolává otázku, zda se v takových případech dá o dobrovolnosti hovořit. Za druhé. Odborníci z právní praxe nejsou informováni o působení Asociace mediátorů a o působení vyškolených mediátorů a z nedostatkové informovanosti mají poněkud zkreslené představy o rodinné mediaci a o možnostech její aplikace. Zde vidím velký prostor pro změnu. Když v této oblasti mezi odborníky, tím v této jeví se, že lidé si budou umět poradit, jak konflikty řešit co neefektivněji a budou tak předcházet vážnějším situacím v životě. Protože malý konflikt se řeší snáze, než ten velký. A dokonce za úspěšnou mediaci lze považovat i to, když lidé neodcházejí s dohodou, ale odcházejí s n jakým jiným vnitřním nastavením.

Bohužel to co mohlo ohrozit mediaci, především její výhody, které by klienty lákaly je nový občanský zákoník, především zákon o zvláštních soudních řízeních, který nabude účinnosti na konci roku 2013. Ten říká, že i když účastníci sporu dojdou k soudu se sepsanou dohodou, stejně si budou muset projít obligatorním výsledkem, bude se muset za tím účelem realizovat jednání a pro účastníky sporu to bude jistě nepříjemné. Toto nové opatření znamená bohužel krok zpět v procesu rozvodového řízení.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BAKALÁ , Eduard, 2006. *Rozvodová tematika a moderní psychologie*. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-1089-2.
- [2] BEDNAŘÍK, Aleš, 2001. *Riešení konfliktů. Příručka pro pedagogy a pracovníky s mládeží*. Bratislava: Centrum prevence a řešení konfliktů. ISBN 80-968095-4-7.
- [3] BAJER, Pavel, 2005. *Probace a mediace*. Brno: Asociace vzdávatelů v sociální práci, ro. 2005, . 4. ISSN 1213-6204. Dostupné z: <http://www.socialniprace.cz/soubory/2005-4-090221133531.pdf>
- [4] ERNÍKOVÁ, Vratislava, 2008. *Sociální ochrana: terciární prevence, její možnosti a limity*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš en k. ISBN 978-80-7380-138-0.
- [5] Co je to mediace. *Asociace mediátorů České republiky* [online]. © 2011 [cit. 2013-02-26]. Dostupné z: <http://www.amcr.cz/co-je-to-mediace/>.
- [6] DEVITO, Joseph A, 2008. *Základy mezilidské komunikace*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2018-6.
- [7] DOUBRAVOVÁ, Dagmar et al., 2001. *Příručka pro probaci a mediaci*. Praha: SPJ - Institut pro probaci a mediaci. ISBN 80-902998-0-6.
- [8] HELUS, Zdeněk, 2007. *Sociální psychologie pro pedagogy*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1168-3.
- [9] HENDL, Jan, 2005. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál. ISBN 80-7367-040-2.
- [10] HOLÁ, Lenka, 2011. *Mediace v teorii a praxi*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3134-6.
- [11] HUERTA, Lawrence. Why mediation?. In: *Mediate.com* [online]. 2004 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z: <http://www.mediate.com/articles/huertaL1.cfm>
- [12] MATJEEK, Zdeněk a Zdeněk DYTRYCH, 2002. *Krizové situace v rodině o imá dítěte: detská závisť o flárivosť, nevrá a rozvod o nový partner v rodině, nevlastní sourozenci o vzpomínky z detství*. Praha: Grada. ISBN 8024703327.

- [13] MATOUŠEK, Oldřich, 2007. *Základy sociální práce*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-331-4.
- [14] MATOUŠEK, Oldřich, 2008. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-502-8.
- [15] MIKULÁŠTÍK, Milan, 2010. *Komunikační dovednosti v praxi*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2339-6.
- [16] Ministerstvo spravedlnosti ČR zveřejnilo seznam mediátorů. *Justice.cz*. [online]. 9. 4. 2013. [cit. 12. 4. 2013]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=2375&d=328496>
- [17] MIOVSKÝ, Michal, 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada. ISBN 80-247-1362-4.
- [18] NOVÁK Tomáš, 2000. *Rodičovské judo: Děti během rozvodového řízení*. Praha: Grada. ISBN 80-247-0002-6.
- [19] NOVÁK Tomáš a Bohumila Průchová, 2007. *Průvodcovské a rozvodové poradenství*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1449-3.
- [20] PLAMÍNEK, Jiří, 1994. *Řešení konfliktů a umění rozhodovat*. Praha: Argo. ISBN 80-85794-14-4.
- [21] RISKIN, Leonard, Tom ARNOLD a Michael KEATING, 1997. *Mediace, aneb, Jak řešit konflikty*. Praha: Palata. ISBN 80-901710-6-0.
- [22] *Rodinná mediace*, 2007. Praha: Asociace mediátorů České republiky.
- [23] Rozvodovost, 2012. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/rozvodovost>
- [24] SVOBODA, Ivo, 2005. *Úvod do studia mediace a probace*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. ISBN 80-7318-261-0.
- [25] TRNKOVÁ, Tatjana, 2012. *Facilitativní mediace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0091-8.
- [26] TRNTERN, Pavel, Lenka OUDENÍKOVÁ a Dagmar DOUBRAVOVÁ, 2010. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-757-2.

- [27] TEYBER, Edward, 2007. *D ti a rozvod ó jak pomoci d tem vyrovnat se s rozvodem rodi* . Praha: Návrat dom . ISBN 978-80-7355-163-7.
- [28] ÚLEHLA, Ivan, 2005. *Um ní pomáhat: u ebnice metod sociální praxe*. 3.vyd. Praha: Sociologické nakladatelství. ISBN 80-86429-36-9.
- [29] V TROVEC, Vladislav, 2002. *Zákon o mediaci a probaci: komentá* . Praha: Eurolex Bohemi. ISBN 80-86432-32-7.
- [30] Výcviky a akreditace. *Asociace mediátor eské republiky* [online]. © 2011 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://www.amcr.cz/vzdelavani/>
- [31] VÝROST, Josef a Ivan SLAM NÍK, 2008. *Sociální psychologie*. 2., p eprac. a roz- vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1428-8.
- [32] ůATECKÁ, Eva, 2007. *Postavení a úkoly Proba ní a media ní služby*. Ostrava: Key Publishing. ISBN 978-80-87071-55-7.
- [33] Zákon o mediaci. In: *202/2012*. 2012.

SEZNAM OBRÁZK

Nenalezena polofka seznamu obrázk .

Obrázek 17. Pohlaví

Obrázek 18. Místo pobytu

Obrázek 19. Stav

Obrázek 20. Vzd lání

Obrázek 21. Setkání s váfnou konfliktní situací

Obrázek 22. Konkrétní konfliktní situace

Obrázek 23. Mofnosti odborného e-ení konflikt

Obrázek 24. Vyhledávaná pomoc

Obrázek 25. Oblasti

Obrázek 26. Výhody mediac

Obrázek 27. Nav-tívení mediátora

Obrázek 28. Má mediac men-í dopad na d ti, nefl u soudu

Obrázek 29. Známý vyuffil mediaci

Obrázek 30. Maximální ástka za mediaci

Obrázek 31. Zájem o mediaci

Obrázek 32. Kde nejlépe informovat

SEZNAM TABULEK

- Tabulka 21. Zastoupení jednotlivých účastníků výzkumu podle pohlaví
- Tabulka 22. Zastoupení jednotlivých účastníků výzkumu podle místa pobytu
- Tabulka 23. Zastoupení jednotlivých účastníků výzkumu podle rodinného stavu
- Tabulka 24. Zastoupení jednotlivých účastníků výzkumu podle nejvyššího dosaženého vzdělání
- Tabulka 25. Zda se respondenti setkali s vážnou konfliktní situací
- Tabulka 26. Setkání respondentů s konkrétní konfliktní situací
- Tabulka 27. Možnosti řešení rodinných konfliktů
- Tabulka 28. Pro jakou službu by se respondenti rozhodli v konfliktní situaci
- Tabulka 29. Využití služeb výše uvedených institucí
- Tabulka 30. Informovanost o využití mediace v procesu rozvodu manželství
- Tabulka 31. Oblasti, kde se respondenti dovedli o rozvodové mediaci
- Tabulka 32. Výhody mediace
- Tabulka 33. Výhody nebo nevýhody mediace
- Tabulka 34. Navštívení mediátora
- Tabulka 35. Má mediace menší dopad na děti, než u soudu
- Tabulka 36. Využití mediace známým
- Tabulka 37. Maximální částka za mediaci
- Tabulka 38. Co je rozvodová mediace
- Tabulka 39. Zájem o mediaci
- Tabulka 40. Kde nejlépe informovat

SEZNAM P ÍLOH

P íloha P 1: Dotazník

P íloha P 2: Otázky k rozhovoru

P íloha P 3: Zákon o mediaci

P íloha P 4: Informa ní letá ek

P ÍLOHA P2: OTÁZKY K ROZHOVORU

1. Hned na začátku bych se zeptala, jestli Vám nevadí, že si budu náš rozhovor nahrávat na diktafon?
2. Při diplomové práci na téma rozvodová mediace, tak bych si o ní s Vámi ráda povykládala. Jaký máte názor na rozvodovou mediaci?
3. Jak byste definoval/a pojem rozvodová mediace? Jak ho chápete?
4. Je podle Vás metoda mediace vhodná pro rozvod manželství?
5. Proč si myslíte, že se lidé rozvádějí, aniž by využili rozvodovou mediaci?
6. Co si myslíte o rozvodovém řízení? Má nějaké výhody? A co nevýhody?
7. Pro koho je rozvod manželství bez mediace výhodnější? A pro koho ne?
8. Máte zkušenosti s rozvodovou mediací ve Vaší praxi? Jaké?
9. Zkuste mi říct, jaké výhody a nevýhody rozvodová mediace má?
10. Mediátor je důležitý článkem, kdo by to měl být a jaký by měl být?
11. Existuje podle Vás dostatečný počet mediátorů, zejména mediátorů orientovaných na rozvodovou mediaci?
12. Jak často se s rozvodem manželství pomocí mediace setkáváte?
13. Myslíte si, že je o rozvodovou mediaci čím dál větší zájem? Rozvedou se lidé raději s pomocí mediace, nebo raději bez ní? Čím myslíte, že to je?
14. Nabízí se mediace před počátkem soudního řízení?
15. Je podle Vás potřeba rozvodovou mediaci více propagovat? Jakou formou nejlépe? Je potřeba o této metodě informovat i odbornou veřejnost?
16. Co si myslíte, že brání šíření mediace (rozvodové) ve společnosti?
17. Pro jaké případy se rozvodová mediace hodí a pro koho ne? A pro jaké případy i klienty není vhodná vůbec?
18. Jaký dopad má rozvod pomocí mediace na děti? (ve srovnání se soudním)

PŘÍLOHA P3: ZÁKON O MEDIACI . 202/2012 SB.

202 ZÁKON ze dne 2. května 2012 o mediaci a o změnách některých zákonů (zákon o mediaci)

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ: MEDIACE

HLAVA I

VÝKON MEDIACE

§ 1

Předmět úpravy

Tento zákon upravuje výkon a podmínky mediace prováděné zapsanými mediátory (dále jen šmediátory).

§ 2

Základní pojmy

Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) mediací postup při řešení konfliktu za účasti jednoho nebo více mediátorů, kteří podporují komunikaci mezi osobami na konfliktu zájmovými (dále jen šstrana konfliktu) tak, aby jim pomohli dosáhnout smírného řešení jejich konfliktu uzavřením mediační dohody,
- b) rodinnou mediací mediace, která se zaměřuje na řešení konfliktů vyplývajících z rodinných vztahů,
- c) mediátorem fyzická osoba, která je zapsaná v seznamu mediátorů (dále jen šseznam),
- d) členským státem členský stát Evropské unie, jiný stát tvořící Evropský hospodářský prostor a Švýcarská konfederace,
- e) smlouvou o provedení mediace písemná smlouva mezi stranami konfliktu a nejméně jedním mediátorem o provedení mediace,
- f) mediační dohodou písemná dohoda stran konfliktu uzavřená v rámci mediace a upravující mezi nimi práva a povinnosti.

§ 3

Základní ustanovení

(1) Dojde-li v průběhu mediace k převodu práv, která jsou předmětem mediace, úinky zahájení mediace trvají. Strana konfliktu, která svoje práva převvedla, je povinna tuto skutečnost druhé straně konfliktu bez zbytečného odkladu oznámit.

(2) Dojde-li v průběhu mediace k pozastavení oprávnění mediátora vykonávat činnost mediátora nebo k jeho vyřknutí ze seznamu, úinky zahájení mediace trvají, dokud se o tom strany konfliktu nedozví, nejdéle však po dobu 3 měsíců. Ten, komu bylo pozastaveno oprávnění k výkonu činnosti mediátora nebo kdo byl vyřknut ze seznamu, je povinen o tom strany konfliktu neprodleně informovat.

(3) Za obsah mediační dohody jsou odpovědné pouze strany konfliktu.

(4) Před zahájením mediace je mediátor povinen poučit strany konfliktu o svém postavení při mediaci, o úelu a zásadách mediace, o úincích smlouvy o provedení mediace a mediační dohody, o možnosti mediaci kdykoliv ukončit, o odměně mediátora za provedenou mediaci a o nákladech mediace. Mediátor je povinen strany konfliktu výslovně poučit o tom, že zahájením mediace není dotčeno právo stran konfliktu domáhat se ochrany svých práv a oprávněných zájmů soudní cestou a že za obsah mediační dohody jsou odpovědné pouze strany konfliktu.

§ 4

Zahájení mediace

(1) Mediace je zahájena uzavřením smlouvy o provedení mediace.

(2) Smlouva o provedení mediace musí obsahovat alespo

a) označení stran konfliktu,

b) jméno, popřípadě jména, příjmení a adresu místa podnikání mediátora,

c) vymezení konfliktu, který je předmětem mediace,

d) výši odměny mediátora za provedenou mediaci nebo způsob jejího určení, popřípadě ujednání o záloze nebo ujednání o tom, že mediace bude provedena bezplatně,

e) dobu, po kterou má mediace probíhat, nebo ujednání o tom, že mediace má probíhat po dobu neurčitou.

§ 5

Odmítnutí mediace

(1) Mediátor odmítne uzavření smlouvy o provedení mediace, jestliže se zetelem na jeho poměr k věci, ke stranám konfliktu nebo k jejich zástupcům je tu důvod pochybovat o jeho nepodjatosti.

(2) Mediátor může odmítnout uzavření smlouvy o provedení mediace, jestliže je narušena nezbytná důvěra mezi ním a některou ze stran konfliktu.

§ 6

Ukončení mediace

(1) Mediátor jíli zahájenou mediací ukončí, jestliže

a) vznikne podle § 5 odst. 1 důvod pochybovat o jeho nepodjatosti, nebo

b) se strany konfliktu s mediátorem nesešly déle než 1 rok.

(2) Mediátor může jíli zahájenou mediací ukončit z důvodu uvedeného v § 5 odst. 2, nebo pokud některá ze stran konfliktu nesloflila sjednanou zálohu.

(3) Mediace končí

a) uzavřením mediační dohody,

b) doručením písemného prohlášení mediátora všem stranám konfliktu, že mediace je ukončena z ně kterého důvodu uvedeného v odstavci 1 nebo 2,

c) okamžikem, kdy je mediátorem doručeno ostatním stranám konfliktu písemné prohlášení jedné ze stran konfliktu, že v mediaci nebude nadále pokračovat,

d) souhlasným písemným prohlášením všech stran konfliktu o ukončení mediace podepsaným mediátorem,

e) uplynutím doby stanovené ve smlouvě o provedení mediace,

f) pozastavením oprávnění k výkonu činnosti mediátora nebo vyřknutím mediátora ze seznamu,

g) smrtí, prohlášením za mrtvého nebo zánikem jedné ze stran konfliktu, nebo

h) smrtí mediátora nebo jeho prohlášením za mrtvého.

§ 7

Mediační dohoda

Mediační dohodu uzavírají všechny strany konfliktu. Jejími náležitostmi jsou vedle podpis stran konfliktu také datum jejího uzavření, doplněné mediátorem, a jeho podpis, kterým se stvrzuje, že mediační dohoda byla uzavřena v rámci mediace.

§ 8

Výkon činnosti mediátora

(1) Mediátor je povinen

- a) provádět mediaci osobně, nezávisle, nestranně a s náležitou odbornou péčí,
- b) respektovat názory stran konfliktu a vytvářet podmínky pro jejich vzájemnou komunikaci a pro nalezení řešení, které zohledňuje zájmy obou stran a které v případě, kdy se jedná o konfliktu bezprostředně týká práv nezletilého dítěte, zohledňuje zejména zájem dítěte,
- c) bez zbytečného odkladu informovat strany konfliktu o všech skutečnostech, pro které by se z etelem na jeho pomůcku v cí, ke stranám konfliktu nebo k jejich zástupcům mohl být důvod pochybovat o jeho nepodjatosti,
- d) stvrdit svým podpisem mediační dohodu, která byla uzavřena stranami konfliktu v rámci mediace, a vyznačit datum, kdy byla mediační dohoda uzavřena,
- e) vydat stranám konfliktu na pořízení potvrzení o tom, kdy bylo stranám konfliktu doručeno prohlášení podle § 6 odst. 3 písm. b) nebo c),
- f) v případě nařízeného setkání vydat stranám konfliktu potvrzení o tom, že splnily uloženu povinnost setkat se s mediátorem,
- g) vydat stranám konfliktu pí ukončení mediace na pořízení potvrzení o tom, že uzavřely mediační dohodu a v jaké v cí,
- h) doručit ostatním stranám konfliktu písemné prohlášení jedné ze stran konfliktu, že v mediaci nebude nadále pokračovat,
- i) soustavně se vzdělávat a prohlubovat své odborné znalosti pro řádný výkon činnosti mediátora.

(2) Mediátor nesmí ohledně konfliktu, ve kterém vede nebo vedl mediaci nebo činil kroky k přípravě mediace, poskytovat právní služby podle jiného právního předpisu, i když je jinak k jejich poskytování oprávněn. Za právní službu se nepovažuje vyjádření právního názoru mediátora v průběhu mediace na vč stran konfliktu nebo na kterou její díl í otázku.

(3) Mediátor je oprávněn provádět mediaci nebo obdobnou činnost pouze za podmínek stanovených tímto zákonem.

§ 9

Povinnost ml enlivosti mediátora

(1) Mediátor je povinen zachovávat ml enlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s přípravou a výkonem mediace, a to i po vyřknutí ze seznamu. To platí i v případě, že nebyla uzavřena smlouva o provedení mediace.

(2) Povinnosti ml enlivosti mohou mediátora zprostit pouze v–echny strany konfliktu. Smrtí, prohlá–ením za mrtvého nebo zánikem n které ze stran konfliktu p echází právo zprostit mediátora ml enlivosti na jejího právního nástupce.

(3) Povinností ml enlivosti není mediátor vázán v rozsahu nezbytném pro ízení p ed soudem nebo jiným p íslu–ným orgánem, je-li p edm tem ízení spor plynoucí z výkonu innosti mediátora mezi ním a stranou konfliktu anebo jejím právním nástupcem a dále v rozsahu nezbytném pro svou obranu v rámci výkonu dohledu nad inností mediátora nebo v kárném ízení.

(4) Povinnost ml enlivosti mediátora se vztahuje obdobn téfl na osoby, které se s mediátorem podílejí na zaji–t ní p ípravy a pr b hu mediace.

(5) Ten, kdo je mediátorem podle právních p edpis íného íenského státu, nesmí být nucen poru–it povinnost ml enlivosti v rozsahu, v jakém je mu uloflena právními p edpisy íného íenského státu, na jejichfl základ poskytuje své slufby.

§ 10

Odm na a náhrada náklad mediátora

(1) Mediátor má právo na sjednanou odm nu za provedenou mediaci a na náhradu sjednaných hotových výdaj . Hotovými výdaji jsou zejména cestovní výdaje, po–tovné a náklady na po ízení opis a kopií. Mediátor m fle od stran konfliktu fládat p im enou zálohu na odm nu za provedenou mediaci a náhradu sjednaných hotových výdaj .

(2) Není-li ve smlouv o provedení mediace sjednáno jinak, hradí strany konfliktu sjednanou odm nu mediátora za provedenou mediaci a náhradu jeho sjednaných hotových výdaj rovným dílem.

(3) Na ídil-li soud ú astník m ízení první setkání s mediátorem a nedohodnou-li se ú astníci ízení s mediátorem jinak, náleflí mediátorovi odm na stanovená provád cím právním p edpisem. Tuto odm nu hradí strany konfliktu rovným dílem.

(4) Je-li mediátor plátcem dan z p ídané hodnoty, náleflí mu k odm n za provedenou mediaci a k náhrad hotových výdaj také náhrada za da z p ídané hodnoty, kterou je mediátor povinen z odm ny a náhrady hotových výdaj odvést.

§ 11

Ozna ení mediátora

Mediátor je povinen při výkonu činnosti mediátora používat označení šzapsaný mediátor nebo šzapsaná mediátorka. Označení šzapsaný mediátor nebo šzapsaná mediátorka, ani od nich odvozené tvary slov, není oprávněna používat jiná osoba.

§ 12

Doručování

Povinnost mediátora nebo stran konfliktu doručit si mezi sebou písemnost podle tohoto zákona je splněna, pokud je doručena prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky adresáta, na adresu uvedenou ve smlouvě o provedení mediace nebo na adresu, a to i elektronickou, kterou za účelem doručování sdílí strany konfliktu mediátorovi. Písemnost se považuje za doručenu i v případě, že se adresát o doručení z důvodu okolností na své straně nedozvěděl.

HLAVA II

ORGANIZACE MEDIACE

§ 13

Dohled nad činností mediátora

Ministerstvo spravedlnosti (dále jen šministerstvo) vykonává podle jiného právního předpisu) dohled nad dodržováním povinností stanovených mediátorovi tímto zákonem; to neplatí, je-li mediátorem advokát.

§ 14

Oprávnění vykonávat činnost mediátora

Poskytovat služby mediátora je oprávněna pouze osoba zapsaná v seznamu, pokud jí nebylo oprávnění k výkonu činnosti mediátora pozastaveno, nestanoví-li tento zákon jinak.

§ 15

Seznam

(1) Seznam je informačním systémem ve veřejné správě, který spravuje ministerstvo.

(2) Do seznamu se u každé osoby zapisují údaje, které řadatel uvedl a řádně doložil podle § 17 nebo § 19 v žádosti o zápis do seznamu, a jejich případné změny podle § 18. Dále se zapisuje

- a) identifikační číslo osoby přidělené správcem základního registru osob,
- b) datum zápisu do seznamu,
- c) datum pozastavení nebo zániku pozastavení oprávnění k výkonu činnosti mediátora,
- d) datum vyřknutí mediátora ze seznamu.

(3) Údaje v seznamu jsou veřejné, s výjimkou údajů o datu narození a adrese místa trvalého pobytu. Ministerstvo ve veřejné údaje zveřejňuje na svých internetových stránkách.

§ 16

Podmínky zápisu

(1) Ministerstvo zapisuje na žádost do seznamu fyzickou osobu, která

a) je způsobilá k právním úkonům,

b) je bezúhonná,

c) získala vysokoškolské vzdělání v magisterském nebo v navazujícím magisterském studijním programu v České republice, nebo získala obdobné vysokoškolské vzdělání v zahraničí, pokud mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, uznání takového vzdělání stanoví, anebo které bylo toto vzdělání uznáno podle jiného právního předpisu,

d) sloffila zkoušku mediátora nebo jí byla uznána kvalifikace podle jiného právního předpisu a

e) nebyla v posledních 5 letech před podáním žádosti vykřtnuta ze seznamu postupem podle § 22 odst. 4.

(2) Za bezúhonného se pro účely tohoto zákona nepovafluje ten, kdo byl pravomocně odsouzen pro

a) úmyslný trestný čin, nebo

b) trestný čin spáchaný z nedbalosti v souvislosti s výkonem činnosti mediátora.

(3) Za účelem doložení bezúhonnosti žadatele si ministerstvo vyžádá výpis z evidence Rejstříku trestů.

(4) Za účelem doložení bezúhonnosti přílohou žadatel, který je občanem jiného členského státu nebo fyzickou osobou uvedenou v jiném právním předpisu, výpis z evidence trestů nebo rovnocenný doklad vydaný příslušným soudním nebo správním orgánem tohoto státu nebo členského státu posledního pobytu; je-li členským státem posledního pobytu Česká republika, postupuje se podle odstavce 3. Nevydává-li tento stát výpis z evidence trestů nebo rovnocenný doklad, předloží žadatel čestné prohlášení o bezúhonnosti. Tyto doklady nesmí být starší než 3 měsíce.

(5) Za účelem doložení bezúhonnosti přílohou žadatel, který je občanem jiného než členského státu, výpis z evidence trestů nebo rovnocenný doklad vydaný státem, jehož je občanem. Nevydává-li tento stát výpis z evidence trestů nebo rovnocenný doklad, předloží žadatel čestné prohlášení o bezúhonnosti. Tyto doklady nesmí být starší než 3 měsíce.

§ 17

hlášení o zápisu

(1) V hlášení o zápisu do seznamu hlášení uvede

- a) jméno, popřípadě jména, příjmení, datum narození, adresu místa trvalého pobytu a adresu místa podnikání,
- b) identifikační číslo osoby, pokud jí bylo přiděleno,
- c) adresu pro doručování písemností na území České republiky, pokud je odlišná od adresy místa trvalého pobytu nebo od adresy místa podnikání, popřípadě elektronickou adresu pro doručování písemností,
- d) další kontaktní údaje, zejména telefon, fax, elektronickou adresu, adresu dalšího místa výkonu činnosti odlišnou od adresy místa podnikání a údaje o dalším dosaheném vzdělání, pokud je hlášení uvést v seznamu,
- e) zda hlášení uvést v seznamu zaměření na rodinnou mediaci,
- f) jazyk, ve kterém se mediace poskytuje.

(2) K hlášení o zápisu do seznamu se připojí

- a) ověřená kopie dokladu prokazujícího splnění podmínky vzdělání podle § 16 odst. 1 písm. c),
- b) ověřená kopie dokumentu podle § 16 odst. 4 nebo 5, jedná-li se o hlášení podle těchto ustanovení,
- c) kopie osvědčení o složení zkoušky mediátora ne starší než 3 roky, nebo ověřená kopie rozhodnutí o uznání kvalifikace podle jiného právního předpisu,
- d) kopie osvědčení o složení zkoušky z rodinné mediace ne starší než 3 roky, nebo ověřená kopie rozhodnutí o uznání kvalifikace podle jiného právního předpisu, pokud hlášení uvést v seznamu zaměření na rodinnou mediaci,
- e) ověřená kopie dokladu o dosaheném vzdělání, hlášení-li hlášení uvést v seznamu údaje o dalším dosaheném vzdělání.

(3) Mediátor je jako adresu místa podnikání povinen uvést místo, kde bude svou činnost skutečně a případně vykonávat.

§ 18

Změny zapsaných údajů

(1) Mediátor je povinen oznámit ministerstvu bez zbyte ného odkladu, nejpozd ji v-ak do 15 dn , zm ny údaj uvedených v § 17 odst. 1 písm. a). Ministerstvo neprodlen zapí-e tyto zm ny do seznamu.

(2) Na fládost mediátora ministerstvo do seznamu neprodlen zapí-e údaje uvedené v § 17 odst. 1 písm. c) a) f) nebo je vymaže nebo provede jejich zm ny. fládá-li mediátor o zápis zam ení na rodinnou mediaci nebo údaje o dal-ím dosaženém vzd lání nebo jeho zm nu, platí § 17 odst. 2 písm. d) a e) obdobn .

§ 19

Hostující mediátor

(1) innost mediátora m fe v eské republice vykonávat do asn nebo p ílefitostn jako hostující mediátor za podmínek stanovených tímto zákonem téfl státní p íslu-ník jiného lenského státu nebo fyzická osoba uvedená v jiném právním p edpisu.

(2) Ministerstvo bez zbyte ného odkladu zapí-e do seznamu jako hostujícího mediátora toho, kdo p edloflí ov enou kopii dokladu potvrzujícího, fe je osobou uvedenou v odstavci 1 a fe v souladu s právními p edpisy jiného lenského státu vykonává innost srovnatelnou s inností mediátora, a dále estné prohlá-ení, fe mu oprávn ní k výkonu této innosti v lenském stát nebylo odejmuto ani do asn pozastaveno. Pro ú ely zápisu do seznamu uvede tato osoba nálefitosti podle § 17 odst. 1 a údaj, fe fládá o zápis jako hostující mediátor.

(3) innost hostujícího mediátora na území eské republiky se ídí právním ádem eské republiky. Hostující mediátor je oprávn n poskytovat na území eské republiky sluffby mediátora podle tohoto zákona od okamffiku, kdy ministerstvu p edloflí doklady a uvede nálefitosti stanovené v odstavci 2.

§ 20

(1) fládost o zápis v etn zápisu hostujícího mediátora nebo o provedení zm n se podává a zm na zapsaných údaj podle § 18 odst. 1 se oznamuje prost ednictvím formulá , které ministerstvo zve ejní na svých internetových stránkách.

(2) Ministerstvo vydá mediátorovi bez zbyte ného odkladu potvrzení o zápisu do seznamu, které obsahuje jméno, pop ípad jména, p íjmení mediátora, datum jeho narození, adresu místa podnikání a datum zápisu do seznamu.

§ 21

Pozastavení oprávn ní

(1) Oprávnění k výkonu činnosti mediátora se pozastaví

a) dnem, který mediátor uvede v žádosti o pozastavení oprávnění k výkonu činnosti mediátora, nejpozději v den zápisu pozastavení do seznamu, nebo

b) dnem, kdy bylo do seznamu zapsáno pozastavení uložené kárným opatřením podle zákona o advokacii.

(2) Pozastavení oprávnění k výkonu činnosti mediátora podle odstavce 1 písm. a) zaniká dnem, kdy mediátor, kterému bylo oprávnění k výkonu činnosti mediátora pozastaveno, podá žádost o obnovení tohoto oprávnění.

(3) Pozastavení oprávnění k výkonu činnosti mediátora podle odstavce 1 písm. b) zaniká dnem, kdy uplynula doba, po kterou byl výkon této činnosti pozastaven.

§ 22

Zánik oprávnění

(1) Oprávnění k výkonu činnosti mediátora zaniká a ministerstvo vyřadí mediátora ze seznamu, jestliže mediátor

a) zemřel nebo byl prohlášen za mrtvého,

b) byl zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo jeho způsobilost k právním úkonům byla omezena, a to ke dni nabytí právní moci rozhodnutí soudu, kterým byl zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo kterým byla jeho způsobilost k právním úkonům omezena, nebo

c) přestal splňovat podmínku bezúhonnosti podle § 16 odst. 2; to neplatí, jedná-li se o hostujícího mediátora.

(2) Ministerstvo rozhodne o vyřazení mediátora ze seznamu, jestliže

a) mediátor, kterému bylo oprávnění k výkonu činnosti mediátora pozastaveno podle § 21 odst. 1 písm. a), nepodá žádost o obnovení oprávnění do 5 let od pozastavení oprávnění k výkonu činnosti mediátora,

b) mediátor podal ministerstvu žádost o vyřazení ze seznamu; mediátor se ze seznamu vyřadí k poslednímu dni kalendářního měsíce následujícího po měsíci, ve kterém byla žádost doručena,

c) hostujícímu mediátorovi bylo jiným členským státem odejmuto oprávnění vykonávat činnost srovnatelnou s činností mediátora; hostující mediátor se ze seznamu vyřadí ke dni právní moci tohoto rozhodnutí, nebo

d) byl do seznamu zapsán, a kolik nesplňuje některou z podmínek pro zápis do seznamu.

(3) Mediátor je povinen ministerstvu oznámit skutečnosti, které jsou dle odstavce 2 písm. c) a d), a to nejpozději do 15 dnů ode dne, kdy se o nich dozvěděl.

(4) Ministerstvo rozhodne o vyřazení mediátora ze seznamu, jestliže mediátor závažným způsobem nebo opakovaně neposkytl písemné upozornění ministerstva porušení povinnosti mediátora stanovené tímto zákonem.

§ 23

Zkouška mediátora

(1) Ministerstvo umolí do 6 měsíců od doručení žádosti vykonat zkoušku mediátora každému žadateli, který uhradí poplatek za přihlášení ke zkoušce mediátora ve výši 5 000 Kč; to neplatí, je-li žadatel advokátem.

(2) Ministerstvo umolí do 6 měsíců od doručení žádosti vykonat zkoušku z rodinné mediace osob, která úspěšně složila zkoušku mediátora a uhradila poplatek za přihlášení ke zkoušce z rodinné mediace ve výši 5 000 Kč.

(3) Ten, kdo při zkoušce mediátora nebo při zkoušce z rodinné mediace neuspěl, může do 30 dnů ode dne jejího konání požádat ministerstvo, aby mu umolí její opakování. Ministerstvo umolí opakování příslušné zkoušky nejdlouže po uplynutí 6 měsíců ode dne konání zkoušky, při které žadatel neuspěl, a po uhrazení dalšího poplatku za přihlášení ke zkoušce mediátora ve výši 5 000 Kč nebo po uhrazení dalšího poplatku za přihlášení ke zkoušce z rodinné mediace ve výši 5 000 Kč; zkoušky lze opakovat pouze dvakrát.

(4) Ten, kdo při některé ze zkoušek neuspěl a nepodal ve lhůtě podle odstavce 3 žádost o její opakování, nebo ten, kdo při některé ze zkoušek neuspěl ani při jejím druhém opakování, může podat novou žádost o vykonání zkoušky až po uplynutí 3 let ode dne konání zkoušky, při které naposledy neuspěl.

(5) Žádost o vykonání zkoušky se podává prostřednictvím formuláře, který ministerstvo zveřejní na svých internetových stránkách.

(6) Pro žadatele, kteří jsou advokáty, zajistí zkoušky mediátora Česká advokátní komora podle zákona o advokacii.

(7) Obsahem zkoušek je ověření odborných znalostí a dovedností potřebných pro vykonávání mediátora, a to z oblasti mediace a dalších způsobů mimosoudního řešení sporů, včetně příslušné právní úpravy, mediálních technik, základních lidských práv a svobod,

obanského, obchodního a pracovního práva, rodinného práva, práva na ochranu spotřebitele, občanského práva procesního a základů psychologie a sociologie.

(8) Provozcí právní předpis stanoví náležitosti zkoušky mediátora a zkoušky z rodinné mediace, včetně náležitostí řízení o vykonání zkoušky, způsobu jmenování zkoušebních komisí a způsobu provádění zkoušek.

§ 24

Působnost ministerstva

(1) Ministerstvo

- a) zajišťuje zkoušky mediátorů,
- b) vede seznam,
- c) zapisuje řadatele do seznamu, pozastavuje oprávnění k výkonu činnosti mediátora a vylučuje mediátory ze seznamu,
- d) vydává mediátorovi potvrzení o zápisu do seznamu,
- e) zapisuje údaje a změny údajů do seznamu,
- f) vykonává dohled nad činností mediátorů podle

§ 13,

g) zveřejňuje formuláře pro řízení o zápis nebo o provedení změny v seznamu, pro oznámení změny v seznamu a pro řízení o vykonání zkoušky,

h) zajišťuje výměnu informací o činnosti hostujícího mediátora a o opatřeních trestně právní nebo správně právní povahy s příslušnými orgány jiných členských států.

(2) Ministerstvo vydá vyhlášku k provedení § 10 odst. 3 a § 23 odst. 8.

HLAVA III

SPRÁVNÍ DELIKTY

§ 25

Přestupky

(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

- a) v rozporu s § 11 použije označení šzapsaný mediátor, šzapsaná mediátorka nebo z nich odvozené tvary slov, přestože není zapsána v seznamu,
- b) jako osoba, která se podílí na zajištění přípravy a průběhu mediace, poruší povinnost mlčenlivosti podle § 9 odst. 4, nebo
- c) neoznámí stranám konfliktu, že byla vyloučena ze seznamu podle § 3 odst. 2.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 100 000 Kč.

§ 26

Správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob

(1) Právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu tím, že v rozporu s § 11 použije označení šzapsaný mediátor, šzapsaná mediátorka nebo z nich odvozené tvary slov, pokud není zapsána v seznamu.

(2) Mediátor se dopustí správního deliktu tím, že

a) poruší povinnost mlčenlivosti podle § 9 odst. 1,

b) bez zbytečného odkladu neinformuje strany konfliktu o skutečnostech podle § 8 odst. 1 písm. c),

c) nestvrdí svým podpisem mediální dohodu podle § 8 odst. 1 písm. d),

d) nevydá stranám konfliktu na pořízení potvrzení podle § 8 odst. 1 písm. e),

e) nevydá stranám konfliktu potvrzení podle § 8 odst. 1 písm. f),

f) nevydá stranám konfliktu písemné potvrzení ukončení mediace na pořízení potvrzení podle § 8 odst. 1 písm. g),

g) nedoručí ostatním stranám konfliktu písemné prohlášení podle § 8 odst. 1 písm. h),

h) v rozporu s § 8 odst. 2 poskytne právní služby ohledně konfliktu, ve kterém vede nebo vedl mediaci nebo jiné kroky k přípravě mediace,

i) provádí mediaci nebo obdobnou činnost v rozporu s § 8 odst. 3,

j) neoznámí stranám konfliktu, že mu bylo pozastaveno oprávnění k výkonu činnosti mediátora podle § 3 odst. 2,

k) neoznámí ministerstvu skutečnosti podle § 18 odst. 1, nebo

l) neoznámí ministerstvu skutečnosti podle § 22 odst. 3.

(3) Za správní delikt podle odstavce 2 písm. e) až h) a k) až l) se uloží pokuta do 50 000 Kč.

(4) Za správní delikt podle odstavce 1 nebo podle odstavce 2 písm. a) až d), i) a j) se uloží pokuta do 100 000 Kč.

§ 27

Společná ustanovení ke správním deliktům

(1) Právnická osoba za správní delikt neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila.

(2) Při určení výše pokuty právnické osobě se přihlídnou k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům a k okolnostem, za nichž byl spáchán.

(3) Odpov dnost právnické osoby za správní delikt zaniká, jestliže správní orgán o n m nezahájil ízení do 1 roku ode dne, kdy se o n m dozv d l, nejpoz d ji v-ak do 3 let ode dne, kdy byl spáchán.

(4) Správní delikty podle tohoto zákona v prvním stupni projednává ministerstvo.

(5) Na odpov dnost za jednání, k n mufl do-lo p i podnikání fyzické osoby nebo v p ímé souvislosti s ním, se vztahují ustanovení tohoto zákona o odpov dnosti a postihu právnické osoby.

(6) Mediátor, který je advokátem, není odpov dný za správní delikty podle tohoto zákona.

HLAVA IV

VZTAH K PRÁVU EVROPSKÉ UNIE

§ 28

Tento zákon zpracovává p íslu-né p edpisy Evropské unie3).

§ 29

Proml ecí doba ani lh ta pro zánik práva neb flí ohledn práv, která jsou p edm tem mediace v p ípad , fle je mediace vedena v jiném lenském stát podle právních p edpis tohoto lenského státu.

ÁST DRUHÁ

Zm na ob anského soudního ádu

§ 30

Zákon . 99/1963 Sb., ob anský soudní ád, se m ní takto:

1. V § 67 se dosavadní text ozna uje jako odstavec 1 a dopl uje se odstavec 2, který zní:

š(2) Soud rozhodne o tom, zda schvaluje media ní

dohodu uzav enou podle zákona o mediaci, nejdéle do 30 dn od zahájení smír ího ízení.õ.

2. V § 99 se na konci odstavce 1 dopl uje v ta šJe-li to s ohledem na povahu v ci vhodné, upozorní p edseda senátu ú astníky rovn fl na možnost vyuffití mediace podle zákona o mediaci nebo sociálního poradenství podle zákona o sociálních slufbách.õ.

3. V § 100 odstavec 3 zní:

š(3) Je-li to ú elné a vhodné, m fle p edseda senátu ú astník m ízení na ídit první setkání se zapsaným mediátorem (dále jen šmediátorõ) v rozsahu 3 hodin a p eru-it ízení, nejdéle v-ak na dobu 3 m síc . Pokud se ú astníci bez zbyte ného odkladu nedohodnou na osob mediátora, vybere jej ze seznamu vedeného ministerstvem p edseda senátu. Po uplynutí 3

m síc soud v ízení pokračuje. První setkání nelze na ídit po dobu platnosti p edb fného opat ení podle § 76b.õ.

4. V § 110 se odstavec 2 zru-uje a zároveň se zru-uje ozna ení odstavce 1.

5. V § 111 odstavec 3 zní:

š(3) Jestliže je ízení p eru-eno podle § 110, pokračuje v n m soud na návrh po uplynutí 3 m síc . S výjimkou ízení o rozvod m fle soud na návrh, jsou-li pro to závažné d vody, a i bez návrhu v p ípad , fle to od vod ují zájmy nezletilého dítěte, pokračovat v ízení i p ed uplynutím této lh ty. Není-li návrh na pokračování v ízení podán do 1 roku, soud ízení zastaví.õ.

6. V § 114a odst. 2 se za písmeno a) vkládá nové písmeno b), které zní:

šb) ú astníky ízení upozorní na možnost vyúflití mediace podle zákona o mediaci nebo sociálního poradenství podle zákona o sociálních službách, je-li to vhodné;õ.

Dosavadní písmena b) a f) se ozna ují jako písmena c) a f).

7. V § 114c odst. 3 se za písmeno c) vkládá nové písmeno d), které zní:

šd) m fle ú astník m ízení na ídit první setkání s mediátorem podle § 100 odst. 3, je-li to ú elné a vhodné;õ.

Dosavadní písmeno d) se ozna uje jako písmeno e).

8. V § 137 odst. 1 se slova ša odm na za zastupováníõ nahrazují slovy š , odm na za zastupování a odm na pro mediátora podle zákona o mediaci za první setkání s mediátorem na ízené soudem podle § 100 odst. 3õ.

9. V § 140 se dopl uje odstavec 4, který zní:

š(4) Bylo-li na ízeno první setkání s mediátorem podle § 100 odst. 3 nebo § 114c odst. 3 písm. d), platí odm nu za ú astníka osvobozeného od soudních poplatk stát; p i ur ení odm ny za zastupování se postupuje podle ustanovení zvlá-tního právního p edpisu a náhradu za da z p idané hodnoty soud ur í z odm ny podle sazby dan z p idané hodnoty stanovené zvlá-tním právním p edpisem57d).õ.

10. V § 150 se za slova šzvlá-tního z eteleõ vkládají slova š , nebo odmítne-li se ú astník bez váfného dvodu zú astnit prvního setkání s mediátorem na ízeného soudemõ.

11. V § 202 se na konci odstavce 1 te ka nahrazuje árkou a dopl uje se písmeno p), které zní:

šp) bylo na ízeno první setkání s mediátorem podle § 100 odst. 3.õ.

12. V § 270 odst. 3 se slova šnáklad mimosoudního smír ího nebo media ního jednání, rodinné nebo jiné vhodné terapie, kteréõ nahrazují slovy šodm ny mediátora za první setkání, kterouõ.

13. V § 273 odst. 2 písmeno a) zní:

ša) tomu, kdo neplní dobrovoln soudní rozhodnutí nebo soudem schválenou dohodu o výchov nezletilých d tí, pop ípad o úprav styku s nimi anebo rozhodnutí o navrácení dít te, na ídit první setkání s mediátorem v rozsahu 3 hodin,õ.

§ 31

P echodné ustanovení

Pokud soud v ízení zahájeném p ede dnem nabytí ú innosti tohoto zákona ulofil ú astník m ízení ú ast na mimosoudním smír ím nebo media ní m jednání nebo rodinné terapii, nebo za ú elem ú asti na takovém jednání p eru-il ízení, postupuje v t chto v cech podle zákona . 99/1963, ob anský soudní ád, ve zn ní ú inném do dne nabytí ú innosti tohoto zákona.

ÁST T ETÍ

Zm na ob anského zákoníku

§ 32

Zákon . 40/1964 Sb., ob anský zákoník, se m ní takto:

1. V § 112 se za slova š ádn pokrač ujeõ vkládají slova šnebo je-li ohledn jeho práva zahájena mediace podle zákona o mediaciõ, za slova šproml ecí dobaõ se vkládá slovo šneb flíõ a slovo šneb flíõ se nahrazuje slovy šnebo od tohoto zahájení po dobu mediaceõ.

2. V § 583 se dosavadní text ozna uje jako odstavec 1 a dopl uje se odstavec 2, který zní:

š(2) Doba stanovená k uplatn ní práva podle odstavce 1 neb flí, pokud ohledn n j probíhá mediace podle zákona o mediaci.õ.

ÁST TVRTÁ

Zm na obchodního zákoníku

§ 33

Zákon . 513/1991 Sb., obchodní zákoník se m ní takto:

1. Za § 404 se vkládá nový § 404a, který zní:

šš 404a

Proml ecí doba p estává b flet, jestliffe je zahájena mediace podle zákona o mediaci.õ.

2. V § 406 odst. 1 se za slova šproti jednomu spoludlužníku vkládají slova šnebo mediace zahájená s jedním spoludlužníkem, slovo šuplatněho se nahrazuje slovem šprojednáváného a za slova šzahájeném ízení se vkládají slova šnebo zahájené mediaci.

3. V § 406 odst. 2 se za slova št etí osobou vkládají slova šnebo je-li mezi v ítelem a t etí osobou zahájena mediace a na konci textu v ty první se dopl ují slova šnebo fle byla zahájena mediace s touto t etí osobou.

4. V § 406 odst. 3 se slova š ízení uvedeného nahrazují slovy šsoudní ízení, rozhod í ízení nebo mediace uvedeného a na konci textu v ty první se dopl ují slova šnebo mediace.

5. V § 408 odst. 1 se za v tu první vkládá v ta šDo lh ty podle v ty první se nezapo ítává doba, po kterou se vede mediace podle zákona o mediaci.

ÁST PÁTÁ

Zm na notá ského ádu

§ 34

V § 5 zákona . 358/1992 Sb., o notá ích a jejich ínnosti (notá ský ád), ve zn ní zákona . 7/2009 Sb., se na konci textu odstavce 2 dopl ují slova š , a ínnost zapsaného mediátora podle zákona o mediaci.

ÁST ŤESTÁ

Zm na zákona o advokacii

§ 35

V zákon . 85/1996 Sb., o advokacii, se za ást –estou vkládá nová ást sedmá, která v etn nadpisu zní:

š **ÁST SEDMÁ**

INNOST KOMORY V OBLASTI MEDIACE

§ 49a

(1) Komora zaji–uje vzd lávání advokát v oblasti mediace a zaji–uje pro n zkou–ky mediátor podle zákona o mediaci.

(2) Není-li dále uvedeno jinak, pouffijí se pro obsah zkou–ky a její nálefitosti obdobn ustanovení zákona o mediaci.

(3) Komora umofní do 6 m síc od doru ení fládosti vykonat po uhrazení poplatku ve vý–i 5 000 K zkou–ku mediátora každému advokátovi; pokud advokát pofladuje vykonat rovn fl zkou–ku z rodinné mediace, íní poplatek 10 000 K . Poplatek je p íjmem Komory.

(4) Na základ žádosti lze zkoušku mediátora vykonat v rámci advokátní zkoušky, zkoušky zp sobilosti nebo uznávací zkoušky; poplatek za vykonání takovéto zkoušky se zvyšuje o 5 000 K . Pokud uchaze požaduje vykonat rovn ěl zkoušku z rodinné mediace, zvyšuje se poplatek o dal ěích 5 000 K .

(5) Advokát, který byl zapsán do seznamu mediátor , je povinen tuto skute nost oznámit do 1 týdne Komo e; Komora tuto skute nost bez zbyte ného odkladu zaznamená do seznamu advokát nebo seznamu evropských advokát . Na žádost advokáta, který byl zapsán do seznamu mediátor , zaznamená Komora v seznamu advokát nebo seznamu evropských advokát jeho zam ění v oblasti mediace.

§ 49b

(1) Zapsaný mediátor, který je advokátem, a hostující mediátor, který je evropským advokátem, jsou kárn odpov dní za kárné provin ění.

(2) Kárným provin ěním podle odstavce 1 je závažné nebo op tovné zavin ěné poru ění povinností stanovených mediátorovi zákonem o mediaci.

(3) Zapsanému mediátorovi, který je advokátem, lze za kárné provin ění uložit

a) napomenutí,

b) veřejné napomenutí,

c) pokutu až do výše stonásobku minimální měs íční mzdy stanovené jiným právním předpisem, nebo

d) do asný zákaz poskytování služeb mediátora uložený na dobu 6 měsíc ů až 5 let.

(4) Hostujícímu mediátorovi, který je evropským advokátem podle jiného právního předpisu, lze za kárné provin ění uložit

a) napomenutí,

b) veřejné napomenutí, nebo

c) pokutu až do výše stonásobku minimální měs íční mzdy stanovené jiným právním předpisem.

(5) O uložení kárného opat ění podle odstavce 3 písm. d) je Komora povinna bezodkladn informovat Ministerstvo spravedlnosti.

(6) Pro kárné řízení se použijí ustanovení tohoto zákona upravující kárnou odpově dnost advokáta.ě. Dosavadní ěsti sedmá a osmá se ozna ují jako ěsti osmá a devátá.

ÁST SEDMÁ

Zm na fivnostenského zákona

§ 36

V § 3 zákona . 455/1991 Sb., o fivnostenském podnikání (fivnostenský zákon), se na konci odstavce 2 te ka nahrazuje árkou a dopl uje se písmeno l), které zní:

šl) zapsaných mediátor podle zákona o mediaci.õ.

ÁST OSMÁ

Zm na zákona o soudních poplatcích

§ 37

V polofce 9 p ílohy k zákonu . 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, se za bod 1 vkládá nový bod 2, který zní:

š2. Za schválenou media ní dohodu uzav enou podle zákona o mediaci7) se vybere poplatek podle bodu 1 písmene a), a to bez z etele k tomu, co je p edm tem media ní dohody.

7) Zákon . 202/2012 Sb., o mediaci a o zm n n kterých zákon .õ. Dosavadní bod 2 se ozna uje jako bod 3.

ÁST DEVÁTÁ

Zm na zákona o správních poplatcích

§ 38

V polofce 10 p ílohy k zákonu . 634/2004 Sb., o správních poplatcích, se dopl uje písmeno f), které zní:

šf) P íjetí fládosti o zápis do seznamu mediátor K 5 000õ.

ÁST DESÁTÁ

Ú INNOST

§ 39

Tento zákon nabývá ú innosti prvním dnem t etího kalendá ního m síce následujícího po dni jeho vyhlá-ení.

N mcová v. r.

Klaus v. r.

Ne as v. r.

P ÍLOHA P4: INFORMA NÍ LETÁ EK

„KDYŽ BYCHOM O VÁS VĚDĚLI PŘED
ROKEM, DVĚMA NEBO PĚTI, TAK JSME SE
DNES NEMUSELI ROZVÁDĚT“

- Máte s někým konflikt?
- A chtěli byste ho vyřešit?
- Ale vlastními silami to nejde?
- Slyšeli jste o mediaci?

PRO VÍCE INFO: AMCR.CZ

MEDIACE

= důvěrný proces

v kterém třetí strana, která je **nezaujatá** -
mediátor, pomáhá účastníkům sporu
najít **vzájemně přijatelné řešení** v jejich
sporu mimosoudní cestou.